

UCHWAŁA NR XX/239/2025
RADY MIEJSKIEJ W ŚRODZIE WIELKOPOLSKIEJ

z dnia 27 listopada 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2026 - 2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.) oraz art. 10 ust. 1, ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1959 ze zm.), Rada Miejska w Środzie Wielkopolskiej uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2026 - 2029, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Środa Wielkopolska.

§ 3. Tracą moc uchwały:

- uchwała Nr XLVI/620/2022 Rady Miejskiej w Środzie Wielkopolskiej z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2022 – 2025;
- uchwała Nr XLVIII/653/2022 Rady Miejskiej w Środzie Wielkopolskiej z dnia 26 maja 2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2022 – 2025.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Środzie Wielkopolskiej.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Adam Wójkiewicz

Załącznik do uchwały Nr XX/239/2025
Rady Miejskiej w Środzie Wielkopolskiej z
dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie
uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy
Środa Wielkopolska na lata 2026 - 2029

GMINNY PROGRAM

PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY ŚRODA WIELKOPOLSKA
NA LATA 2026-2029

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Diagnoza sytuacji lokalnej w zakresie problemów związanych z uzależnieniami oraz przemocą w Gminie Środa Wielkopolska
3. Analiza sytuacji Gminy Środa Wielkopolska na podstawie diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych
4. Analiza badanych problemów oraz cele Programu
5. Harmonogram realizacji zadań
6. Koordynowanie zadań Programu
7. Finansowanie zadań Programu
8. Ewaluacja realizacji zadań.
9. Materiały źródłowe

1. Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029 dla Gminy Środa Wielkopolska, zwany dalej Programem, stanowi kontynuację działań realizowanych w Gminie Środa Wielkopolska w obszarze profilaktyki uzależnień.

Podstawy prawne działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień w Polsce określają: ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 2151 ze zm.), ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939), ustawa z 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670 ze zm.) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642)

Ustawy i rozporządzenie przywołane wyżej określają kierunki polityki państwa wobec alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych, regulują zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z tymi substancjami oraz uzależnieniami behawioralnymi, wskazują zadania i podmioty odpowiedzialne za ich realizację, a także określają źródła finansowania tych zadań przez samorządy gminne.

Zadania na rzecz ograniczania stosowania substancji psychoaktywnych, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych oraz ograniczania zachowań związanych z uzależnieniem behawioralnym zawierają: ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii oraz Narodowy Program Zdrowia, w celu operacyjnym 2: „Profilaktyka uzależnień” - Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom.

Zarówno ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak i Narodowy Program Zdrowia wymieniają **ograniczanie dostępności alkoholu jako strategiczne zadanie samorządów gminnych w zakresie przeciwdziałania problemom alkoholowym**. Wysoka ranga, jaką ustawodawcy nadali tym formom oddziaływań, wynika z faktu, iż ograniczanie dostępności alkoholu jest jedną z najskuteczniejszych metod zmniejszających zarówno poziom spożycia alkoholu, jak i problemów społecznych z tym związanych. Światowa Organizacja Zdrowia w raporcie dotyczącym państw Unii Europejskiej przedstawia swoje rekomendacje do sposobów niwelowania problemów alkoholowych. Wynika z nich, że „Dostępność alkoholu ma wpływ na wielkość konsumpcji,

a ta z kolei ma wpływ na rozpowszechnienie problemów. Wzrost liczby punktów sprzedaży, przedłużenie godzin otwarcia, samoobsługa prowadzą do wzrostu konsumpcji, natomiast ograniczenie dostępności – do jej spadku¹⁾. ŚÓZ w uzasadnieniu podaje między innymi, że istotne w tych działaniach są również: kontrola sprzedaży i podawania napojów alkoholowych przez przedsiębiorców nimi handlujących.

Alkohol jest legalną substancją psychoaktywną i we wszystkich krajach europejskich jest traktowany jako towar szczególny, tym samym nie podlega regulom wolnego rynku i handel nim jest reglamentowany. W Polsce za realizację polityki ograniczającej dostępność alkoholu odpowiedzialny jest samorząd gminny. Reglamentację alkoholu rozpoczyna rada gminy poprzez podjęcie uchwał określających liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i ograniczenia godzin nocnej ich sprzedaży na wynos.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2026-2029, zwany dalej Programem, jest odpowiedzią na występujące w społeczności lokalnej problemy związane z piciem alkoholu i używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi. Program oparty jest na analizie problemów, wynikających z diagnozy i potrzeb związanych z ich niwelowaniem oraz uwzględnia zasoby i środki, którymi Gmina Środa Wielkopolska dysponuje. **Z art. 12. 7. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wynika, że maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, usytuowanie miejsc sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych uwzględniają postanowienia gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.**

Akty prawne regulujące kwestie konstruowania, finansowania i realizacji działań z przedmiotowego zakresu:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023, poz. 2151 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023. poz. 1939);
3. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024, poz.1670 ze zm.);

¹ J. Moskaiewicz, J. Sierosławski, K. Dąbrowska, *Dostępność fizyczna alkoholu a szkody zdrowotne, „Alkoholizm i Narkomania”, tom 18, nr 4/2005.*

4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 1673);
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2025, poz. 1338);
6. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025, poz. 450 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2025, poz. 83 ze zm.);
8. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024, poz. 1530, ze zm.);
9. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz.1153);
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024. poz. 146 ze zm.);
11. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.);
12. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024, poz. 917);
13. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024, poz. 236 ze zm.);
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025 (Dz. U. z 2021, poz. 642).

2. Diagnoza sytuacji lokalnej w zakresie problemów związanych z uzależnieniami oraz przemocą w Gminie Środa Wielkopolska

1. Dane uzyskane od podmiotów realizujących zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

- **Liczba mieszkańców Gminy Środa Wielkopolska w latach 2022-2024**

	Ogólna liczba mieszkańców gminy	W tym kobiet	W tym mężczyzn
Rok 2022	32 876	16 909	15 967
Rok 2023	32 749	16 844	15 905
Rok 2024	32 687	16 806	15 881

Na dzień 31 grudnia 2024 roku Gmina Środa Wielkopolska liczyła 32 687 mieszkańców, z czego 16 806 stanowiły kobiety, a 15 881 mężczyźni. W porównaniu z rokiem 2023 (32 749 mieszkańców) oraz 2022 (32 876 mieszkańców) widoczna jest tendencja spadkowa liczby ludności, przy czym spadek ten ma charakter umiarkowany i stabilny. Liczba kobiet w populacji pozostaje wyższa niż liczba mężczyzn we wszystkich analizowanych latach.

- **Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Środzie Wielkopolskiej**

<i>Liczba rodzin objętych pomocą społeczną</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin ogółem	655	618	559
W tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	52	43	40

<i>Powody przyznawania pomocy społecznej</i> (liczba osób)			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Niepelnosprawność	214	267	184
Bezrobocie	221	205	126
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	193	63	33
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	298	279	386
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	287	293	249
Alkoholizm	50	41	37
Inne	177	134	114

W latach 2022–2024 liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w Środzie Wielkopolskiej systematycznie malała – z 655 w 2022 roku do 559 w 2024. Zmniejszyła się również liczba rodzin objętych wsparciem z powodu uzależnień (z 52 do 40). Najczęściej udzielano świadczeń pieniężnych, choć ich liczba spadła z 887 do 614. Wzrosło natomiast znaczenie poradnictwa – z 306 w 2022 roku do 792 w 2024. Od 2024 roku wprowadzono także świadczenia rzeczowe (114 przypadków).

- Procedura Niebieskich Kart

PROCEDURA NIEBIESKIE KARTY

Liczba założonych Niebieskich Kart			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem NK	75	71	64

Instytucje zakładające Niebieskie Karty w 2024 roku:	
Nazwa instytucji:	Liczba kart:
Ośrodek Pomocy Społecznej	5
Policja	47
Służba Zdrowia	2
Placówki edukacyjne	5
PCPR – OIK	5

Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	88	106	83
Kobiety	61	55	43
Mężczyźni	9	10	6
Dzieci (do 18 r.ż.)	27	41	34
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	75	71	69
Kobiety	8	16	10
Mężczyźni	67	55	59
Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na programy korekcyjno-edukacyjne:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	7	7	8
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego:			

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	6	6	6

W latach 2022–2024 w Gminie Środa Wielkopolska obserwuje się stopniowy spadek liczby założonych Niebieskich Kart – z 75 w 2022 roku do 64 w 2024. W 2024 roku najwięcej kart założyła Policja (47), natomiast po 5 przypadków zgłoszono przez OPS, placówki edukacyjne i PCPR – OIK. Służba zdrowia wszczęła procedurę w 2 przypadkach.

- **Rynek napojów alkoholowych**

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem:	106	100	107
do spożycia poza miejscem sprzedaży:			
do 4,5%	75	74	79
od 4,5% do 18%	67	66	72
powyżej 18%	68	67	72
do spożycia w miejscu sprzedaży:			
do 4,5%	28	23	25
od 4,5% do 18%	15	12	15
powyżej 18%	13	11	13

W latach 2022–2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Środa Wielkopolska utrzymywała się na zbliżonym poziomie, z niewielkimi wahaniami. W 2022 roku funkcjonowało 106 punktów, w 2023 – 100, natomiast w 2024 liczba ta wzrosła do 107.

Najwięcej punktów dotyczyło sprzedaży alkoholu do spożycia poza miejscem sprzedaży. W 2024 roku sprzedających napoje do 4,5% było 79, od 4,5% do 18% – 72, a powyżej 18% – również 72. W przypadku sprzedaży na miejscu, liczby były niższe, ale względnie stabilne: 25 punktów sprzedających napoje do 4,5%, 15 punktów – od 4,5% do 18% oraz 13 – powyżej 18%. Dane te świadczą o utrzymującym się wysokim dostępie do alkoholu, szczególnie w sprzedaży detalicznej.

- **Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

Prowadzone postępowania o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2022	2023	2024
Podjmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, w tym:			
- liczba przyjętych wniosków	24	27	34
- liczba przeprowadzonych rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego	39	27	34
- liczba osób, które zostały skierowane na badanie przez biegłych sądowych, w tym wydane opinie w stosunku do osób skierowanych do Sądu w sprawie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego	34	16	2
- liczba wniosków skierowanych do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	4	4	21

Analiza powyższych danych wskazuje, że w latach 2022-2024 następował wzrost liczby wpływających wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego - z 24 w roku 2022 do 34 w roku 2024. Podobnie wzrosła liczba spraw kierowanych do sądu – od 4 wniosków w 2022r. do 21 w 2024. GKRPA prowadziła postępowania w sprawach wydania opinii o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałą rady miejskiej. W poszczególnych latach wydano łącznie 41 opinii, w tym : w roku 2022-15 opinii, w 2023- 11 opinii, w 2024-15 opinii.

- **Świetlice na terenie Gminy. Dane za rok 2024**

Liczba placówek:	8
Dzieci:	155
Liczba zatrudnionych wychowawców:	16

Na terenie Gminy Środa Wielkopolska działa 7 świetlic gminnych oraz placówka wsparcia dziennego KOMPAS, z których korzysta łącznie 155 dzieci. Placówki te wspierają dzieci i młodzież w nauce, rozwoju społecznym i przeciwdziałaniu wykluczeniu. Zatrudnionych jest 16 wychowawców, co umożliwia pracę w małych grupach i indywidualne podejście do potrzeb uczestników.

- **Przestępczość**

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

<i>Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków	106	113	126
Liczba nałożonych mandatów na sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	549	536	396
Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości	115	34	19
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej pod wpływem	104	76	100
Zakłócanie porządku publicznego	31	50	78

Dane z lat 2022–2024 dotyczące przestępstw i wykroczeń popełnianych pod wpływem alkoholu na terenie Gminy Środa Wielkopolska pokazują wzrost liczby interwencji – ze 106 w 2022 roku do 126 w 2024. Równocześnie maleje liczba mandatów za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości – z 549 w 2022 do 396 w 2024, a także liczba pouczeń (z 115 do 19), co może świadczyć o surowszym reagowaniu służb.

Po chwilowym spadku w 2023 roku (76 przypadków), liczba kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu wzrosła ponownie do 100 w 2024 roku. Wyraźnie zwiększyła się liczba przypadków zakłócania porządku publicznego – z 31 w 2022 do 78 w 2024 roku, co

wskazuje na narastający problem społeczny związany z agresywnymi zachowaniami pod wpływem alkoholu.

<i>Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	81	98	79
Liczba osób doznających przemocy domowej:			
○ Kobiety	62	77	66
○ Mężczyźni	13	27	11
○ Nieletni	24	23	49
Liczba osób stosujących przemoc domową:			
○ Kobiety	1	13	7
○ Mężczyźni	69	85	71

W latach 2022–2024 liczba interwencji związanych z przemocą domową w Gminie Środa Wielkopolska oscylowała wokół podobnego poziomu – 81 w 2022 roku, 98 w 2023 i 79 w 2024. Wśród osób doznających przemocy domowej dominowały kobiety, choć ich liczba zmniejszyła się z 77 w 2023 roku do 66 w 2024. Znacząco wzrosła natomiast liczba nieletnich – z 23 w 2023 do 49 w 2024 roku, co może wskazywać na pogłębiający się problem przemocy wobec dzieci.

2. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

W 2025r. na zlecenie Gminy Środa Wielkopolska została opracowana Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych. Badania obejmowały mieszkańców **Gminy Środa Wielkopolska**, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Zastosowana metoda badawcza to PAPI (ang. Paper & Pen Personal Interview) – metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, która polega na bezpośrednim, indywidualnym wywiadzie kwestionariuszowym. Respondenci wypełniali papierowe ankiety pod nadzorem ankietera, co pozwalało na uzyskanie wyczerpujących i dokładnych odpowiedzi. W badaniu wzięło udział **100** dorosłych mieszkańców Gminy Środa Wielkopolska, co stanowiło reprezentatywną próbę dla populacji tej gminy.

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z występowaniem na terenie gminy zjawiska przemocy domowej;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi:
 - uzależnieniem od hazardu,
 - zaburzeniami odżywiania.

Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	10%	26%	22%	20%	22%
Narkomania	8%	23%	26%	18%	25%

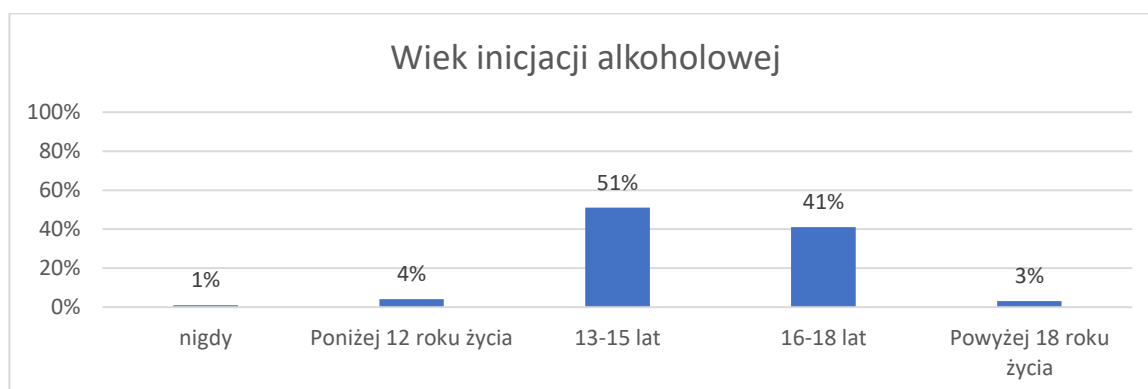
Nikotynizm	3%	22%	33%	24%	18%
Zakupoholizm (uzależnienie od zakupów)	10%	21%	28%	25%	16%
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	10%	22%	18%	33%	17%
Sieciolizm (uzależnienie od Internetu)	13%	19%	27%	23%	18%
Uzależnienie od hazardu	8%	14%	22%	29%	27%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, jedzeniowolizm)	5%	17%	23%	32%	23%

Ankietowani mieszkańcy Gminy Środa Wielkopolska uznali, że z zaproponowanych w tabeli uzależnień bardzo powszechnymi¹ w ich środowisku są: **alkoholizm (36%), sieciolizm (32%) oraz pracoholizm (32%).**

SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Gminy Środa Wielkopolska na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części badania był deklarowany wiek inicjacji alkoholowej. **3% z dorosłych mieszkańców Gminy Środa Wielkopolska deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności.** 41% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r., a 55% na wiek poniżej 15 lat. 1% z respondentów nigdy nie piło alkoholu.

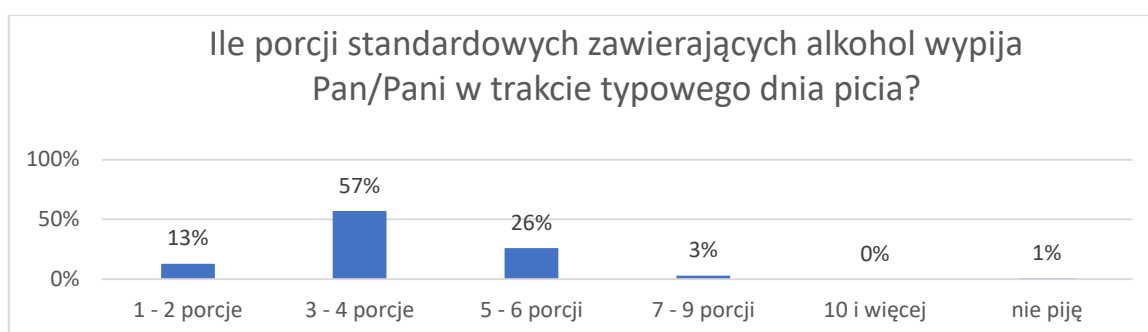

¹ Suma odpowiedzi: bardzo powszechne i dość powszechne.

Kolejną badaną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**.

Badani mieszkańcy Gminy Środa Wielkopolska deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3 – 4 porcje alkoholu (57%) oraz 5 – 6 porcji (26%).

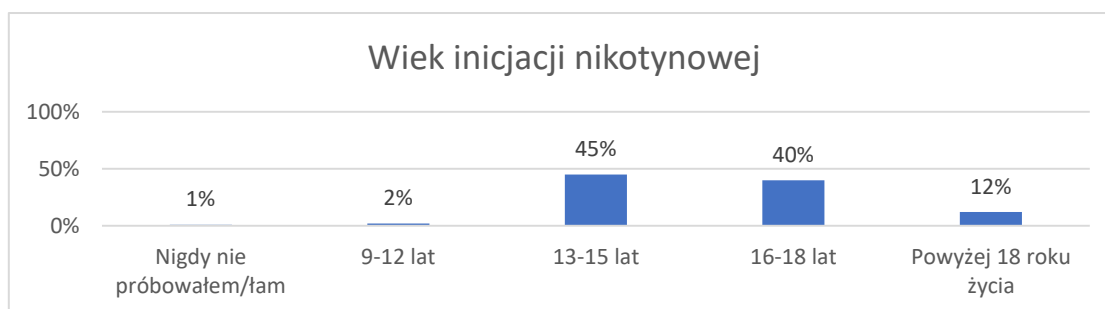

7% badanych mieszkańców Gminy Środa Wielkopolska uważa, że w okolicy znajduje się mała liczba punktów, w których można kupić alkohol, a dla 80% ankietowanych takich miejsc jest odpowiednia ilość. 13% uważa, że takich miejsc jest za dużo.

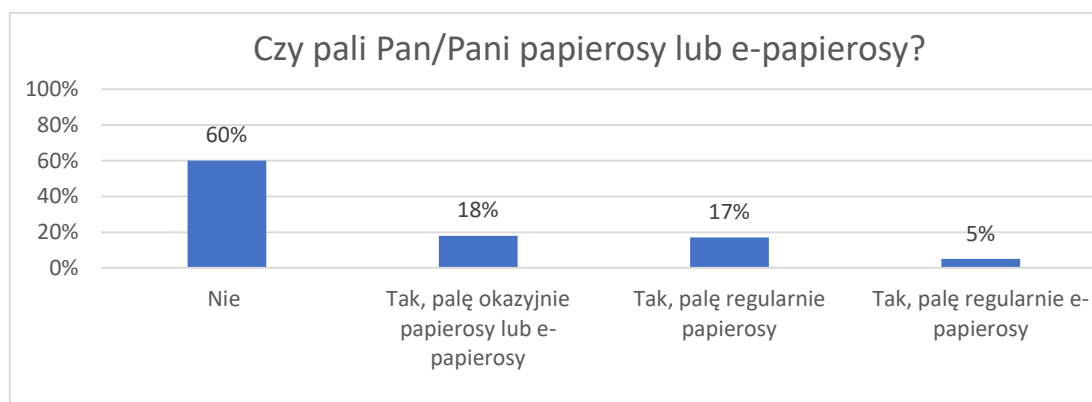

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części badania był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **tylko 12% z respondentów zadeklarowało**, że zapaliło pierwszego papierosa jako **osoba pełnoletnia**. 40% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat, a 47% poniżej 15 roku życia. 1% nigdy nie paliło wyrobów tytoniowych.

60% z ankietowanych mieszkańców wskazało, że nie pali wyrobów tytoniowych. Regularne palenie papierosów i e-papierosów zadeklarowało łącznie 22% respondentów. Okazjonalne palenie wyrobów tytoniowych deklaruje 18% badanych.

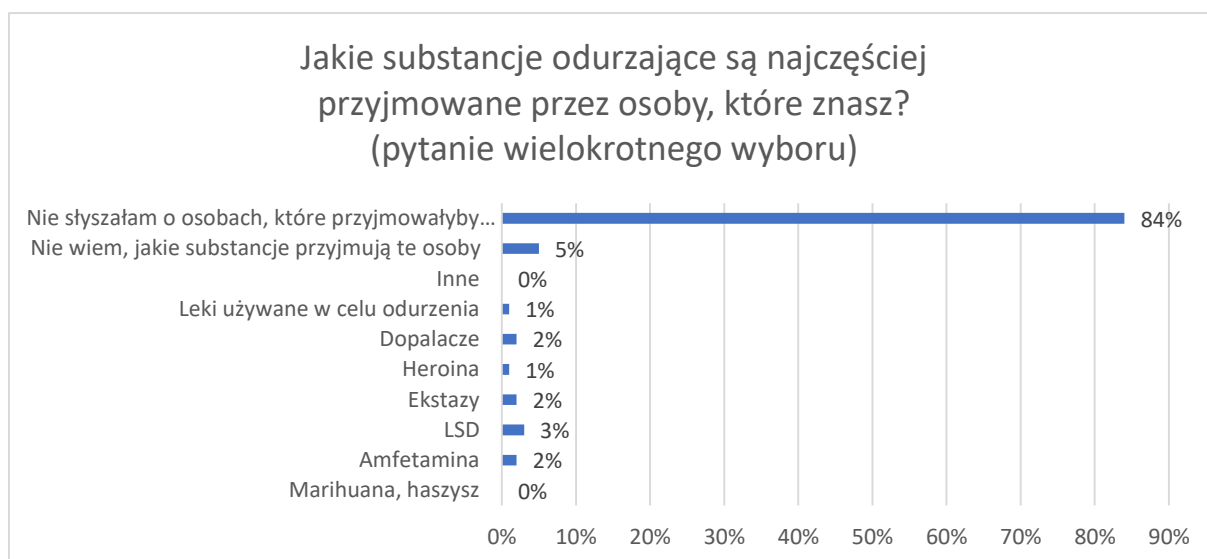
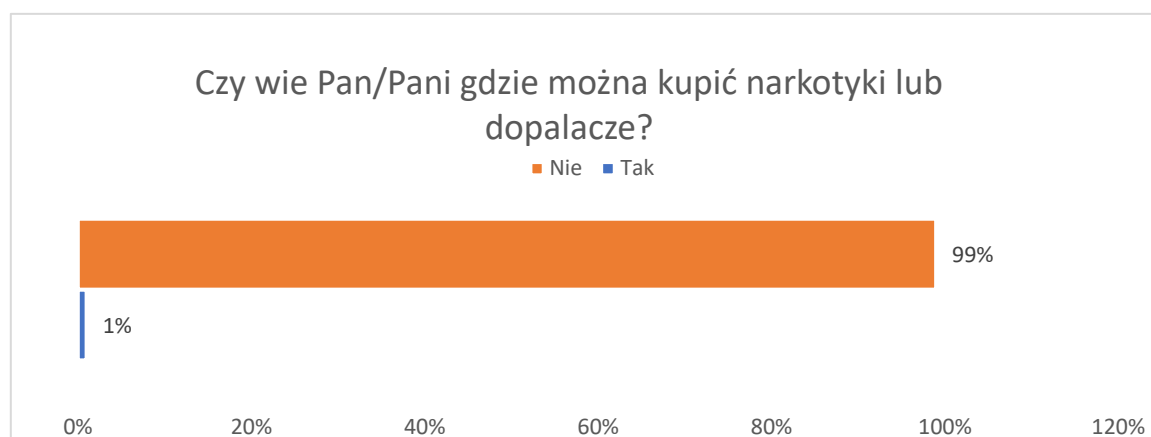
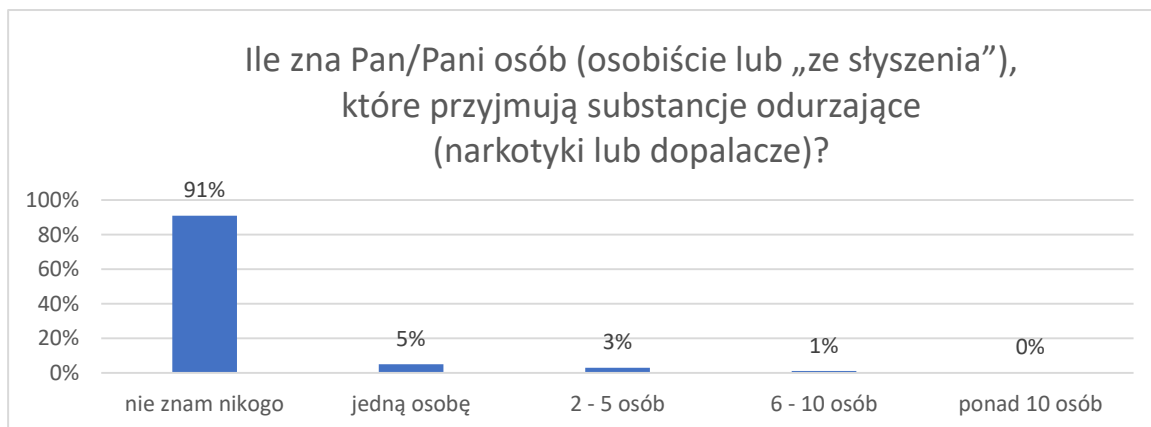

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Kolejną część badania postaw mieszkańców Gminy Środa Wielkopolska rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywującego do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

9% badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 91% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: **LSD, ekstazy, dopalacze, leki stosowane celem odurzenia się oraz amfetamina.**

99% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

METODOLOGIA

Badanie w Szkołach Podstawowych z terenu Gminy Środa Wielkopolska **przeprowadzono** metodą **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec:

- alkoholu,
- papierosów,
- narkotyków i dopalaczy,

oraz zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności (behawioralnymi), napojami energetyzującymi i czasem wolnym badanych uczniów.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

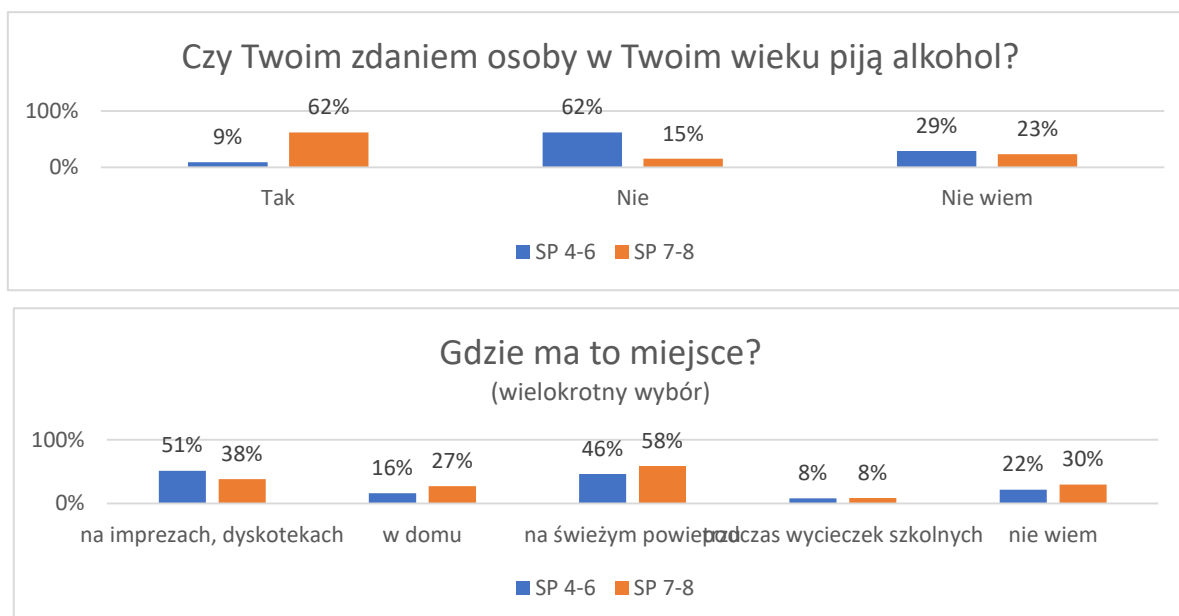
W badaniu wzięli udział uczniowie szkół podstawowych Gminy Środa Wielkopolska w przedziale wiekowym: klasy 4-6 oraz 7-8.

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 4-6 (SP 4-6)	391
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7-8 (SP 7-8)	191
ŁĄCZNIE	582

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

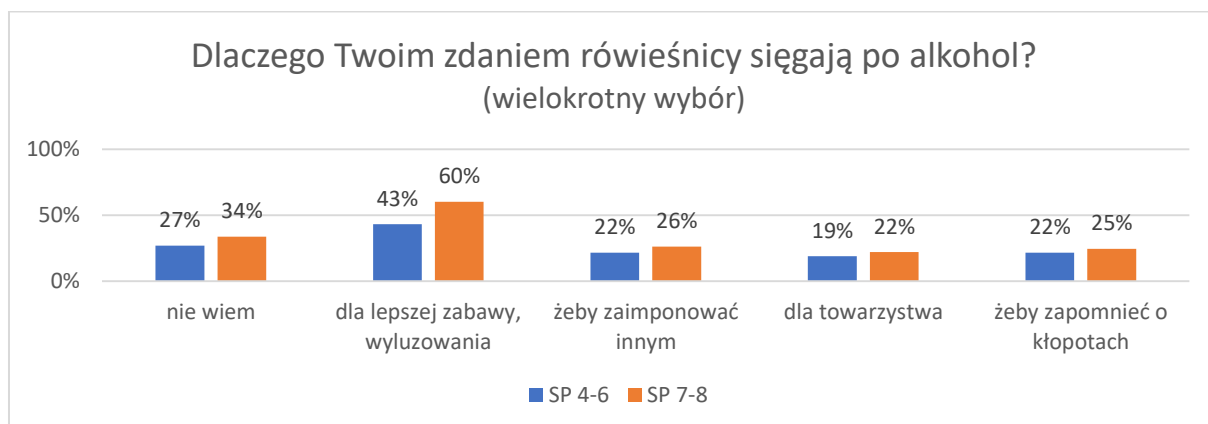
Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **9% uczniów klas 4-6 oraz 62% uczniów klas 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.** Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej podczas spędzania czasu na świeżym powietrzu (SP 4-6: 46%; SP 7-8: 58%), podczas imprez/dyskotek (SP 4-6: 51%; SP 7-8: 38%), w domu (SP 4-6: 16%; SP 7-8: 27%) oraz podczas wycieczek szkolnych (SP 4-6: 8%; SP 7-8: 8%).

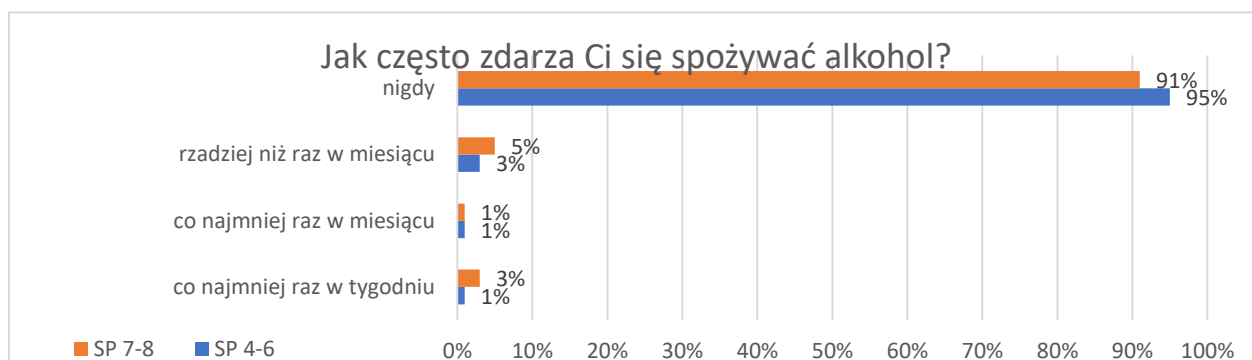

Jeżeli chodzi o przyczyny z powodu jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali najczęściej na: dla lepszej zabawy (SP 4-6: 43%; SP 7-8: 60%), chęć

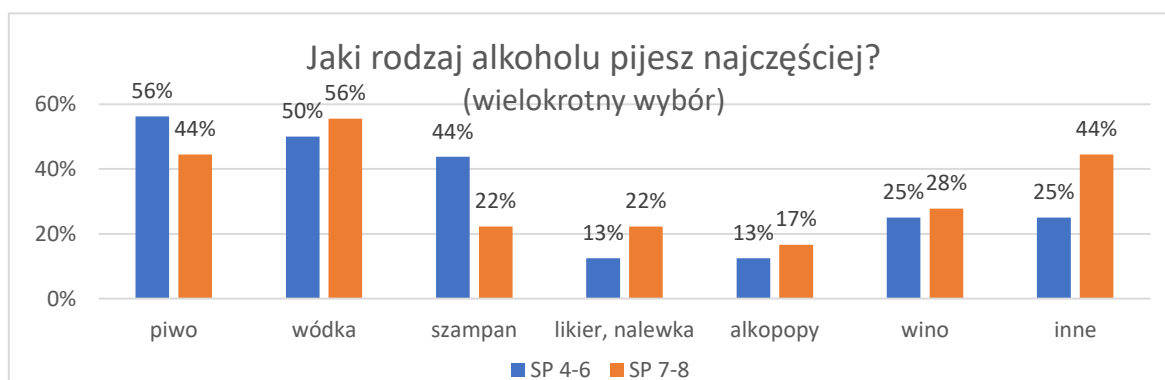
zaimponowania innym (SP 4-6: 22%; SP 7-8: 26%), dla towarzystwa (SP 4-6: 19%; SP 7-8: 22%) oraz, co niepokojące, aby zapomnieć o kłopotach (SP 4-6: 22%; SP 7-8: 25%).

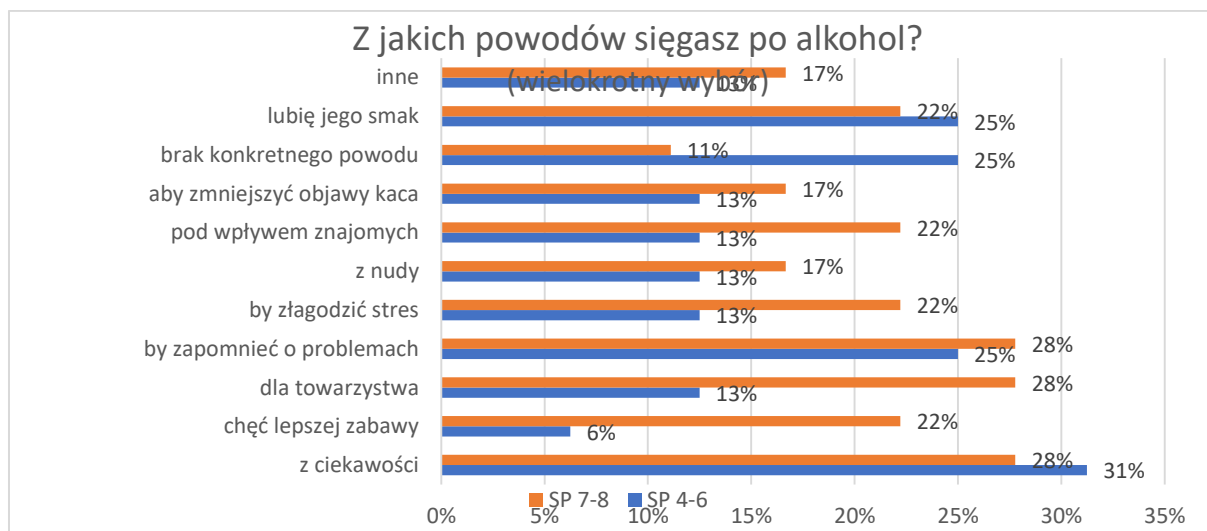
W celu zbadania ilu uczniów ma za sobą inicjację alkoholową – zapytano o to jak często zdarza się im pić alkohol. Inicjację alkoholową ma za sobą 5% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8.

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie szkół podstawowych Gminy Środa Wielkopolska deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo, wódkę oraz szampana.**

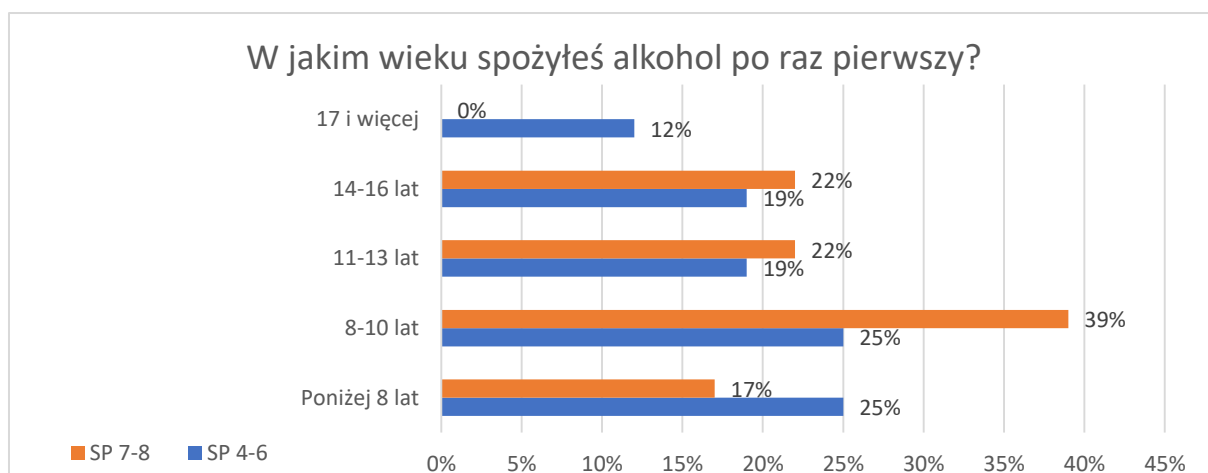
Wśród powodów z jakich sięgają po alkohol uczniowie, wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol z ciekawości, dla lepszej zabawy a także, dlatego aby zapomnieć o problemach i w celu złagodzenia stresu.

Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym².

Zapytaliśmy uczniów deklarujących spożycie alkoholu, w jakim wieku pili go po raz pierwszy. Szczegółowy rozkład odpowiedzi badanych uczniów przedstawia poniższy wykres.

² D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura-Społeczeństwo- Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

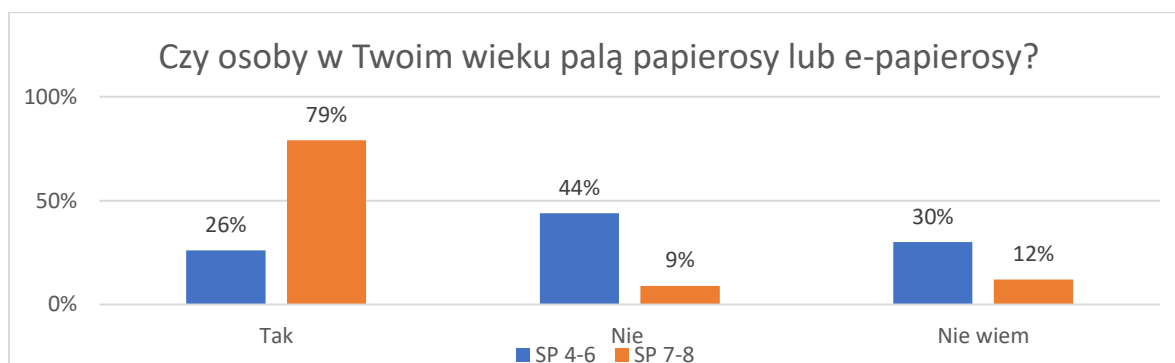
Większa część (SP 4-6: 52%; SP 7-8: 63%) ankietowanych uczniów ma świadomość, iż każdy może uzależnić się od alkoholu. Jednakże, nie można bagatelizować faktu, iż część uczniów zgodziła się ze stwierdzeniem, iż piwo nie jest alkoholem (SP 4-6: 11%; SP 7-8: 13%).

Co oznacza, że ta część badanych uczniów nie jest świadoma wpływu alkoholu na zdrowie i samopoczucie człowieka.

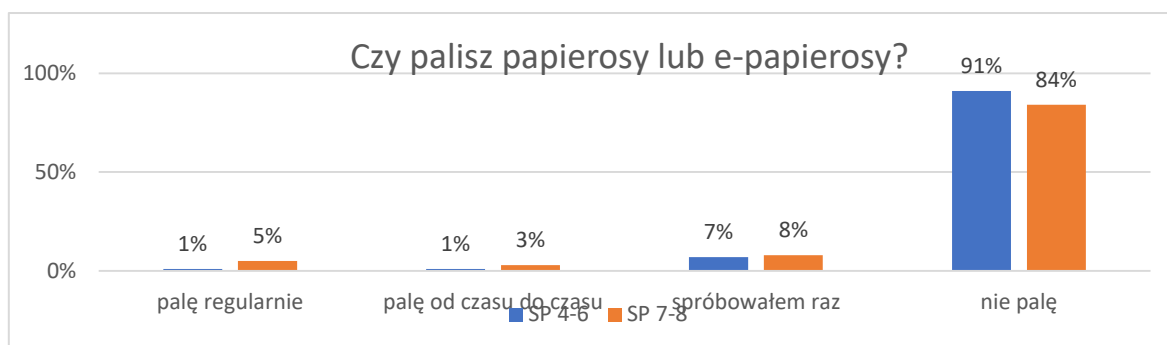
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami kiedykolwiek próbowali papierosa.

Jak wynika z przeprowadzonych badań 26% młodszych i 79% starszych uczniów wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy lub e-papierosy. 44% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8 odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą wyrobów tytoniowych.

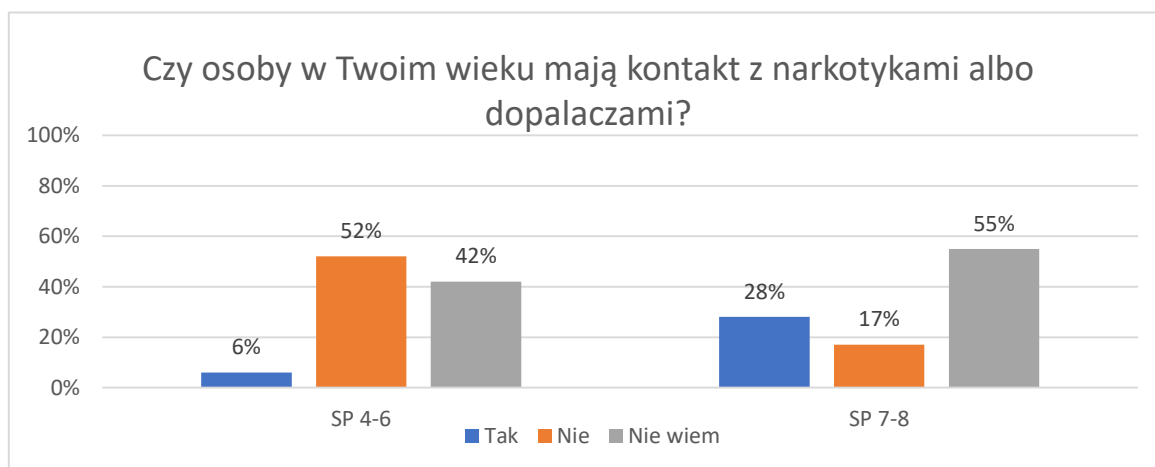
Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Inicjację nikotynową ma za sobą 9% uczniów klas 4-6 oraz 16% uczniów klas 7-8, z czego 7% z badanych z młodszej grupy i 8% ze starszej deklaruje, że spróbowali palenia tylko raz.**

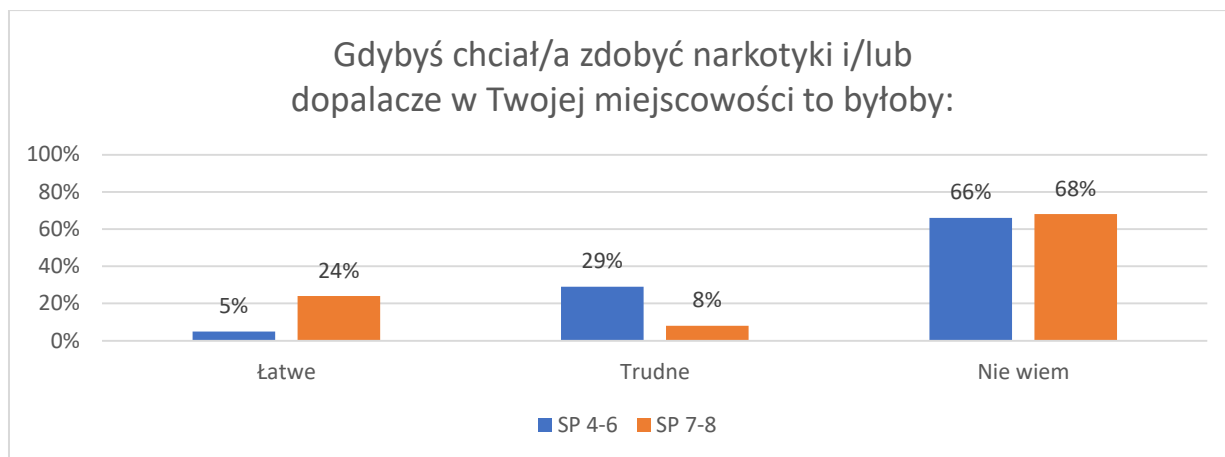
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 6% uczniów klas 4-6 oraz 28% klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.

Dodatkowo 3% uczniów klas SP 4-6 oraz 6% SP 7-8 zadeklarowało, że przyjmowali kiedykolwiek substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne** (SP 4-6: 66%; SP 7-8: 68%). Jednakże **5% młodszych oraz 24% starszych uczniów twierdzi, że byłoby to łatwe**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

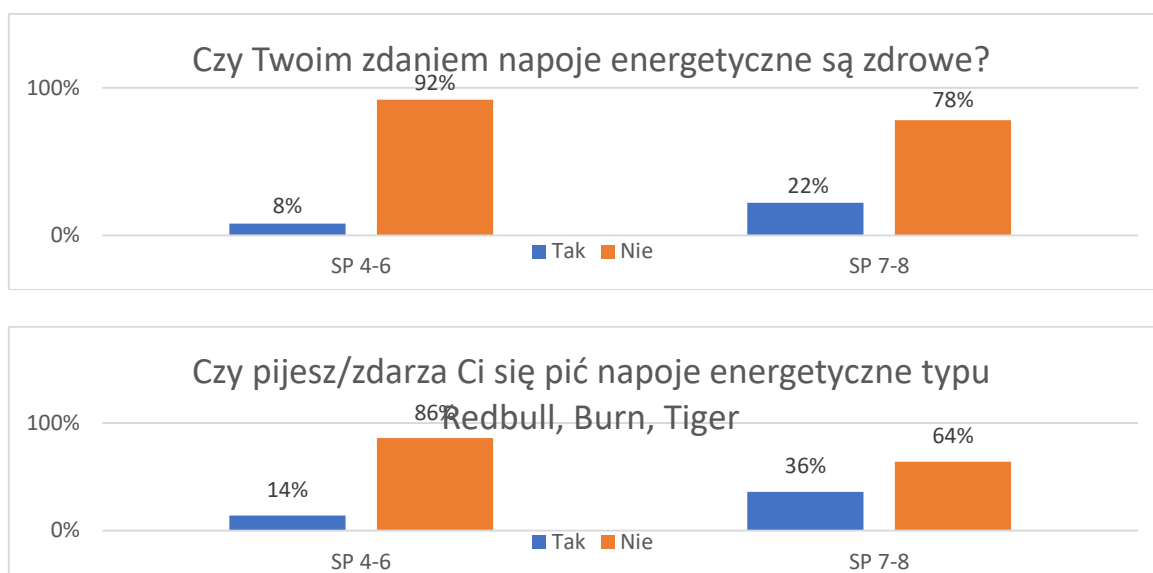
SPOŻYWANIE NAPOJÓW ENERGETYZUJĄCYCH PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ

Napoje energetyzujące są bardzo popularną używką wśród dorosłych, młodzieży oraz dzieci. W Polsce napoje energetyzujące nazywane są „energetykami”, a przecież są one słabym źródłem energii. W języku angielskim na napoje energetyzujące używa się określeń „stymulant drink” czy „energy drink”. Skierowane są do osób dorosłych i mają na celu zmniejszenie uczucia zmęczenia, poprawę samopoczucia i wydolności organizmu.

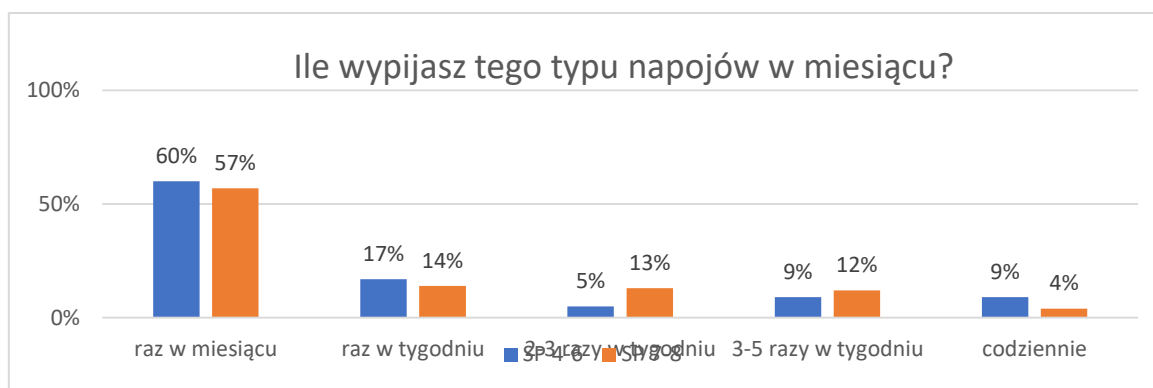
Często napoje energetyzujące mylone są z napojami izotonicznymi, które również są bardzo popularne wśród młodzieży. Napoje izotoniczne zostały zaprojektowane głównie z myślą o osobach aktywnych fizycznie oraz w stanach zwiększonej potliwości. Ich głównym zadaniem jest chronić organizm przed odwodnieniem oraz uzupełnić niedobory elektrolitów utraconych w trakcie wzmożonej aktywności fizycznej. Są łatwo przyswajalne, ponieważ stężenie rozpuszczalnych w nich cząstek jest takie samo jak we krwi człowieka. Różnice w składzie produktów: (energetyzujące – duża zawartość cukru, kofeiny, tauryny; izotoniczne – zawartość mikroelementów i makroelementów, witamin). Występują także różnice w oddziaływaniu na organizm (energetyzujące – funkcja pobudzająca; izotoniczne – zapobiegają odwodnieniu organizmu, uzupełniają elektrolity).

Napoje energetyzujące (tzw. energy drinki, napoje wysokooktanowe) to gazowane napoje bezalkoholowe, które mają działanie pobudzające. Napoje te, wzbogacane są o substancje, które mają za zadanie poprawiać sprawność fizyczną (w krótkim przedziale czasowym), psychofizyczną oraz zdolność koncentracji. Najczęściej w swoim składzie zawierają kofeinę, znaczną ilość cukru i taurynę. Spożywanie napojów energetyzujących u coraz młodszych osób zdecydowanie rośnie, co jest niepokojące z punktu widzenia zdrowia publicznego.

Z wyników badań o przekonania uczniów Gminy Środa Wielkopolska na temat napojów energetyzujących wynika, że 8% uczniów klas SP 4-6 oraz 22% SP 7-8 jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej, 14% uczniów z młodszej oraz 36% ze starszej grupy deklaruje, że pije napoje energetyczne.

Uczniowie deklarujący spożywanie napojów energetycznych najczęściej wskazywali, że piją je raz w tygodniu (SP 4-6: 17%; SP 7-8: 14%). Pojawiały się również odpowiedzi uczniów mówiące o przyjmowaniu tych napojów codziennie (SP 4-6: 9%; SP 7-8: 4%).

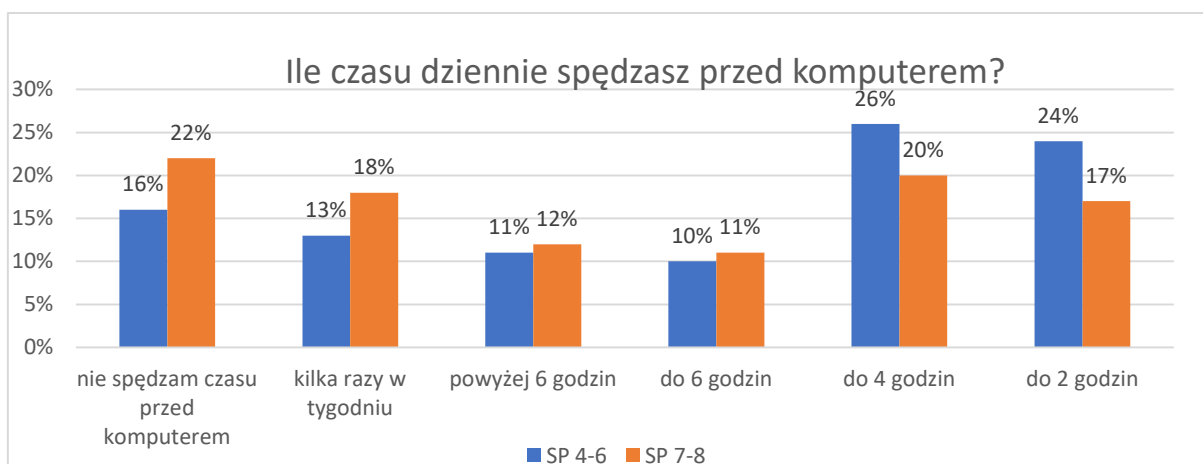

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD

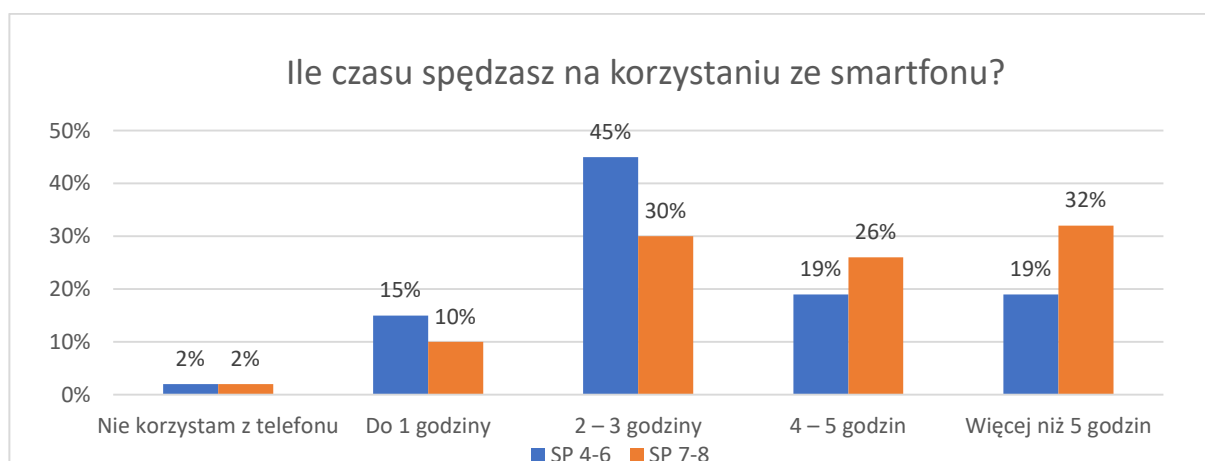
Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.³

Uczniowie szkół podstawowych Gminy Środa Wielkopolska najczęściej spędzają przed komputerem do 4 godzin dziennie (SP 4-6: 26%; SP 7-8: 20%), Niepokojące są deklaracje 11% młodszych oraz 12% starszych uczniów mówiące o korzystaniu z komputera powyżej 6 godzin dziennie.

³ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

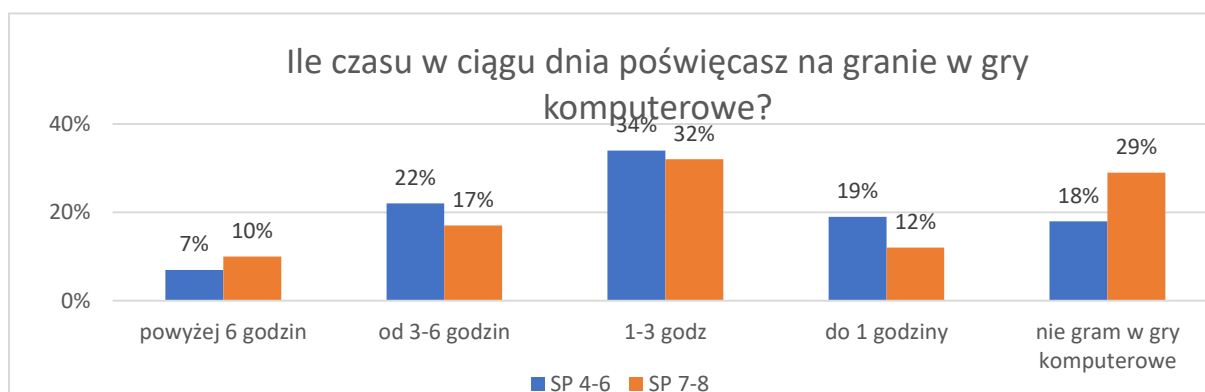

W przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie deklarują najczęściej czas 2 – 3 godzin (SP 4-6: 45%; SP 7-8: 30%). Niepokojące są deklaracje 19% młodszych oraz 32% starszych uczniów mówiące o korzystaniu ze smartfonu powyżej 5 godzin dziennie.

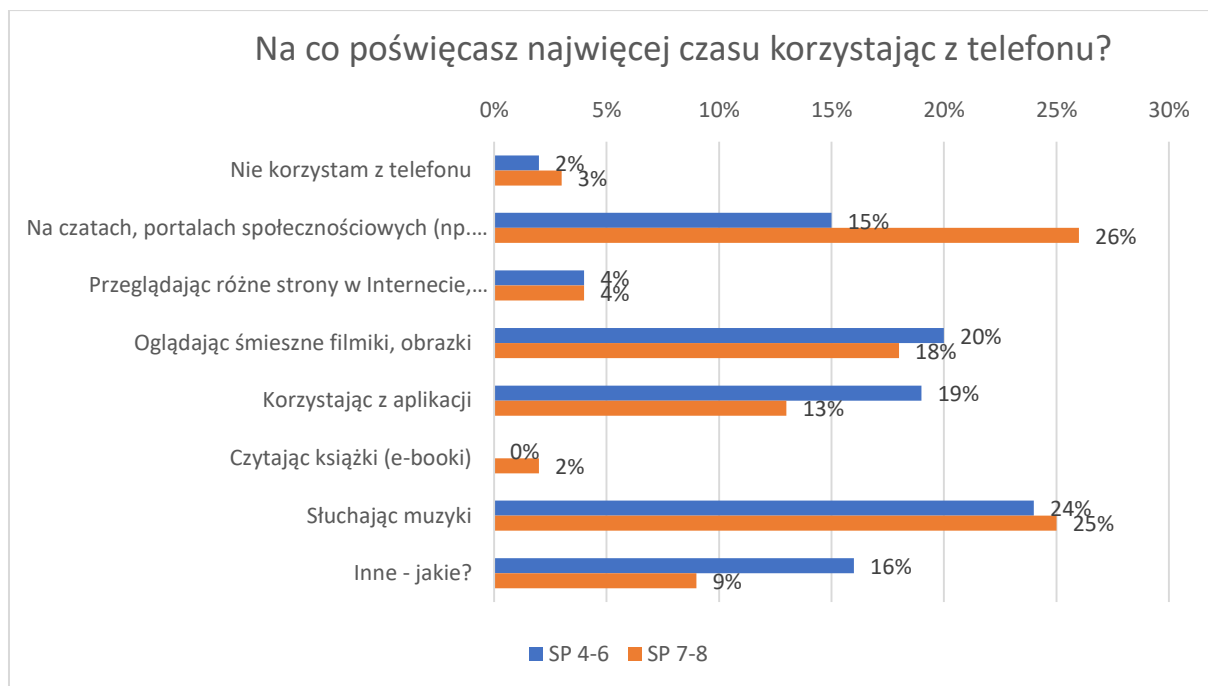
Na pytanie, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe odpowiadano w: 18% uczniów klas 4-6 oraz 29% uczniów klas 7-8 mówiące, że nie grają w gry komputerowe.

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

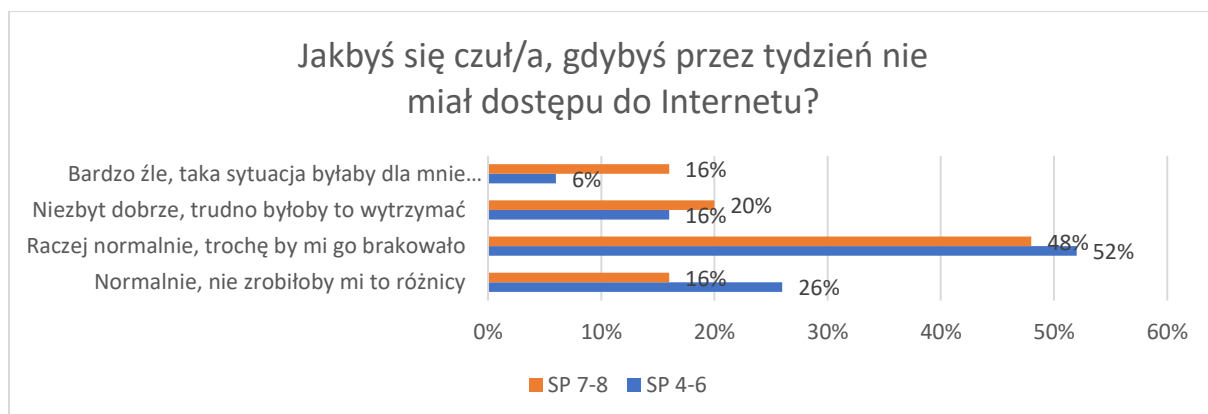

Jeżeli chodzi o **powody korzystania z telefonu** uczniowie wskazywali kolejno na:

- **SP 4-6:** słuchanie muzyki (24%), oglądanie tzw. memów i filmików (20%), korzystanie z aplikacji (19%) oraz korzystanie z portali społecznościowych (15%),
- **SP 7-8:** korzystanie z portali społecznościowych (26%), słuchanie muzyki (25%) oraz oglądanie tzw. memów i filmików (18%).

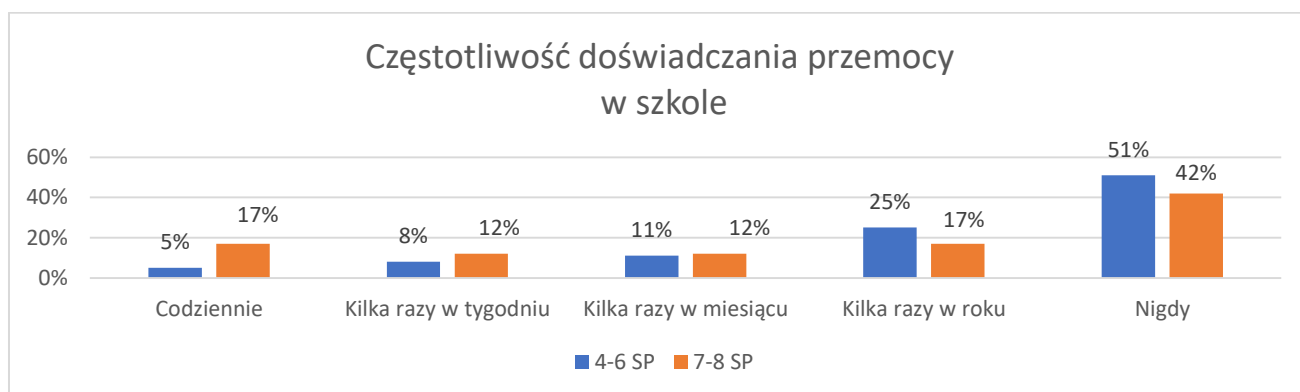
Łącznie **78% uczniów klas 4-6** oraz **64% uczniów klas 7-8** deklaruje, że **brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki**. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że **odczuwałaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 20%)**. Jednocześnie, 6% uczniów klas 4-6 oraz 16% klas 7-8 stwierdziło, że **korzystanie z Internetu jest dla nich na tyle istotne, że trudno byłoby im bez tego wytrzymać**.

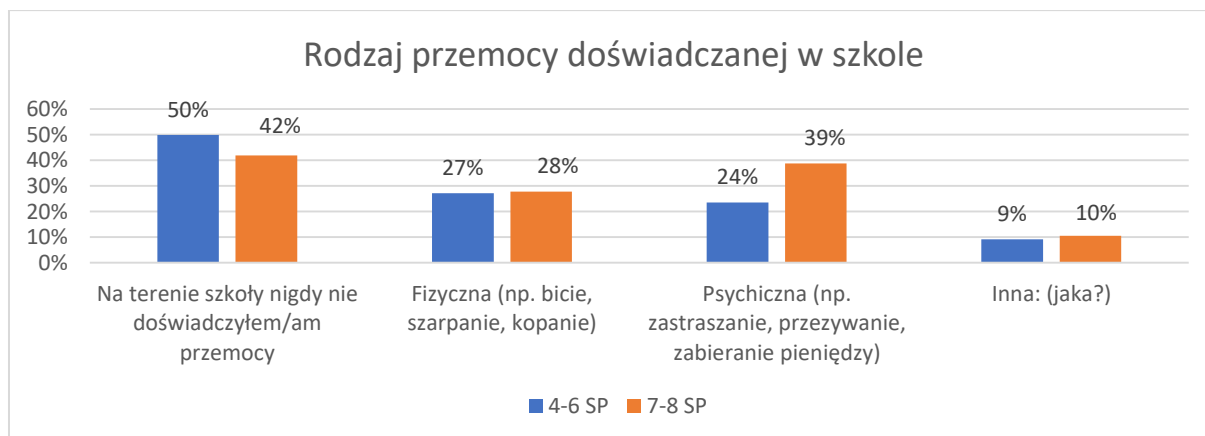
PRZEMOC ORAZ CYBERPRZEMOC

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w Gminie Środa Wielkopolska pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

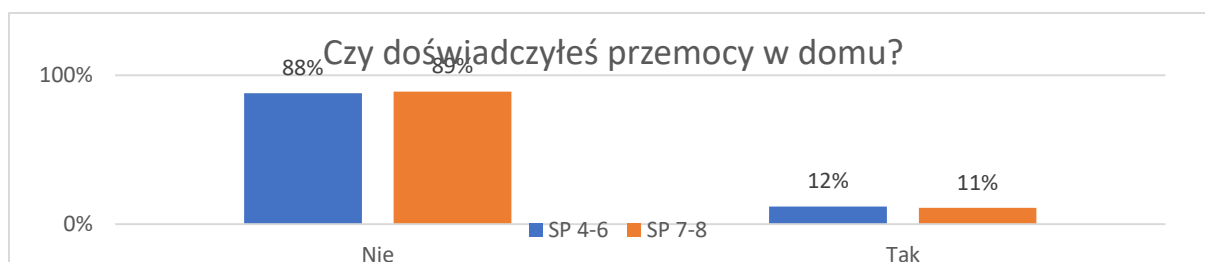
Uczniowie klas 4–6 i 7–8 szkół podstawowych w Gminie Środa Wielkopolska najczęściej wskazują, że nigdy nie doświadczyli przemocy w szkole (odpowiednio 51% i 42%). Przemoc kilka razy w roku spotyka 25% uczniów klas 4–6 i 17% uczniów klas 7–8. Doświadczenie przemocy codziennie jest stosunkowo rzadkie, dotyczy 5% uczniów klas 4–6 i 17% uczniów klas 7–8.

Zapytaliśmy też uczniów o rodzaj spotykanej przez nich przemocy w szkole. Wyniki wskazują, że młodsi uczniowie częściej doświadczają w szkole przemocy fizycznej, natomiast starsi przemocy psychicznej.

Uzyskane wyniki wskazują, że przemoc domowa jest obecna w domach uczniów Gminy Środa Wielkopolska (SP 4-6: 12%; SP 7-8: 11%).

Jak wynika z przeprowadzonych badań – uczniowie szkół podstawowych Gminy Środa Wielkopolska wskazują, iż w ich środowisku dochodzi do agresji słownej (SP 4-6: 29%; SP 7-8: 35%).

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom Gminy Środa Wielkopolska nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

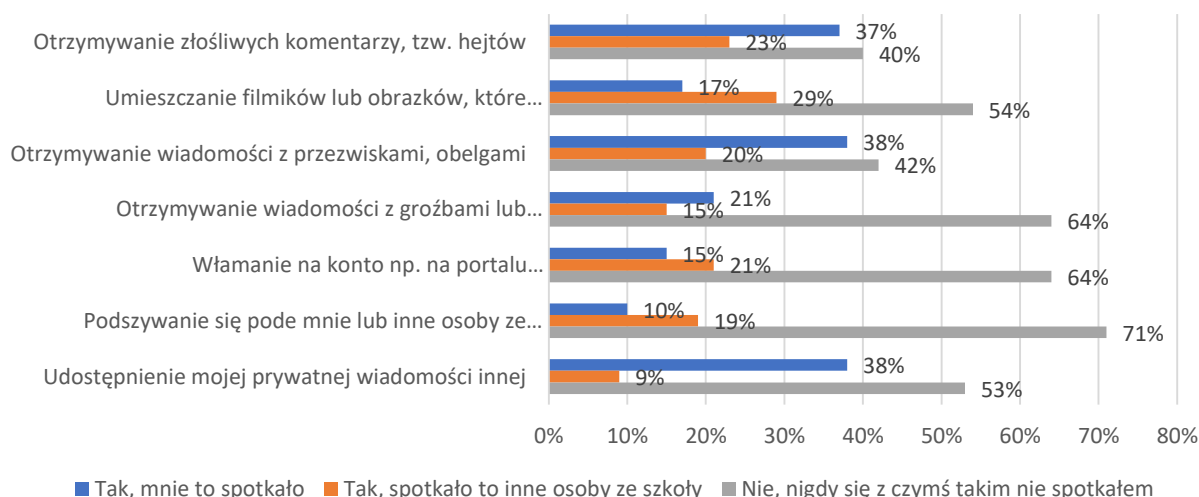
30% uczniów SP 4-6 oraz 37% uczniów klas SP 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”.

Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6

Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8

Wyniki badań wskazują na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania

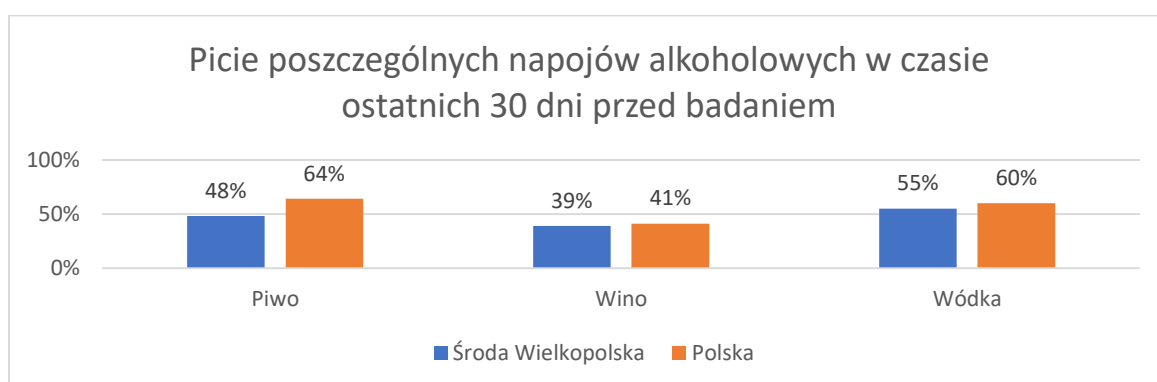
z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

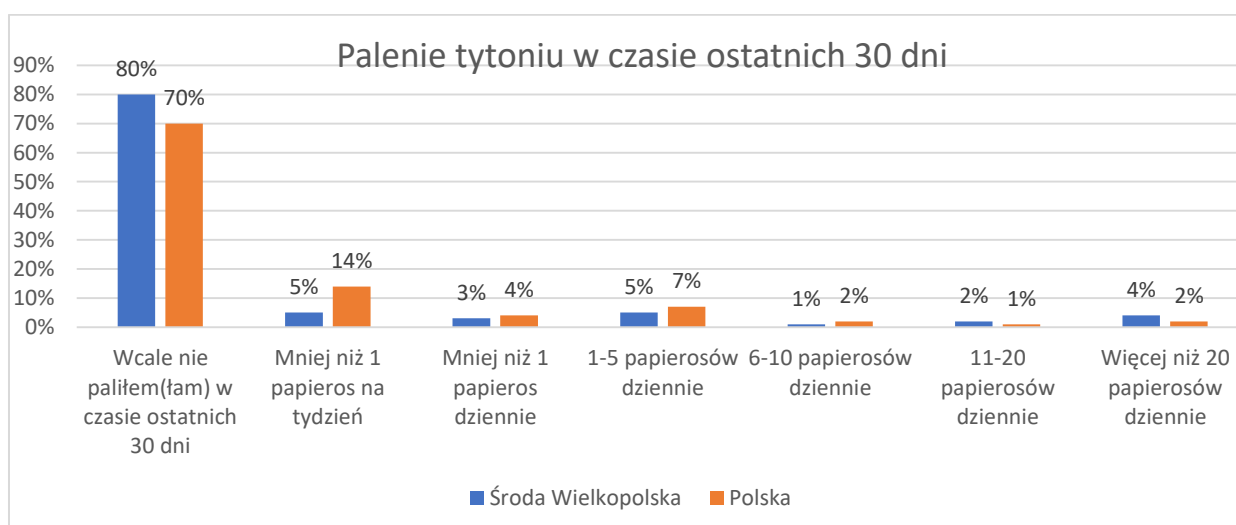
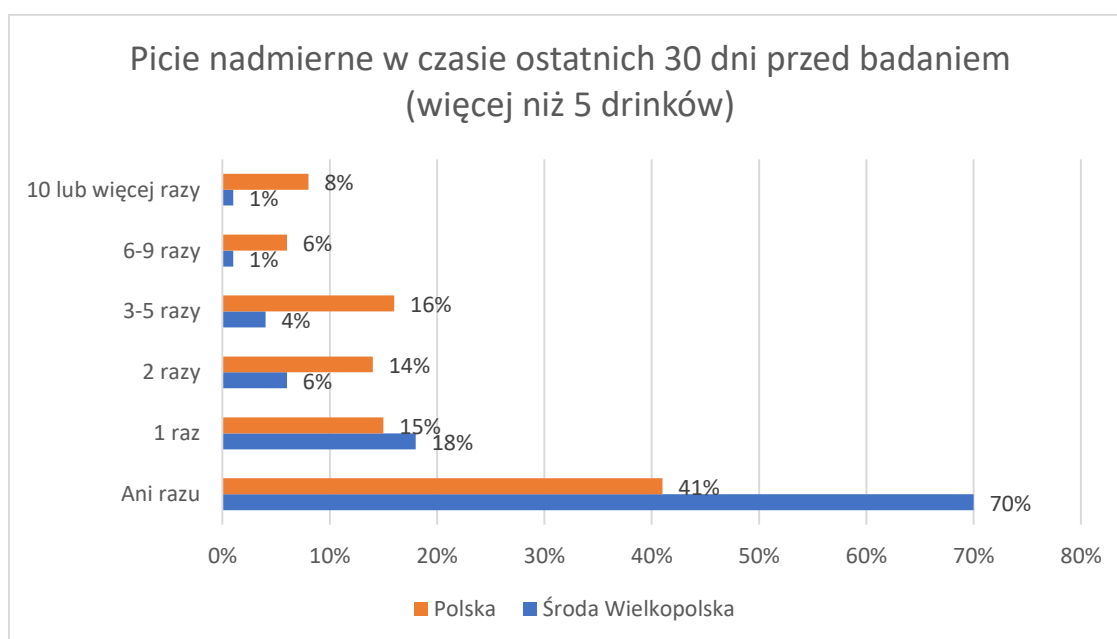
3. WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW SZKÓŁ Z GMINY ŚRODA WIELKOPOLSKA Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2024 ROKU

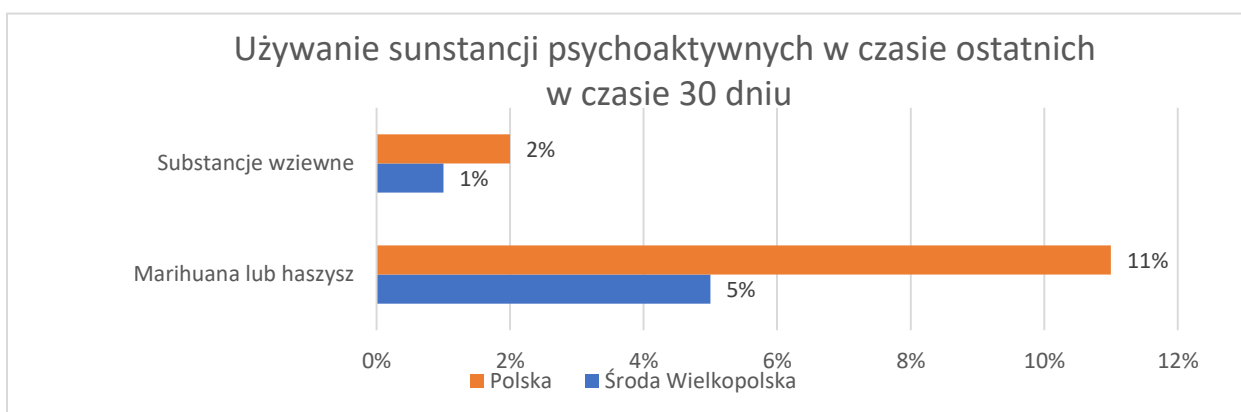
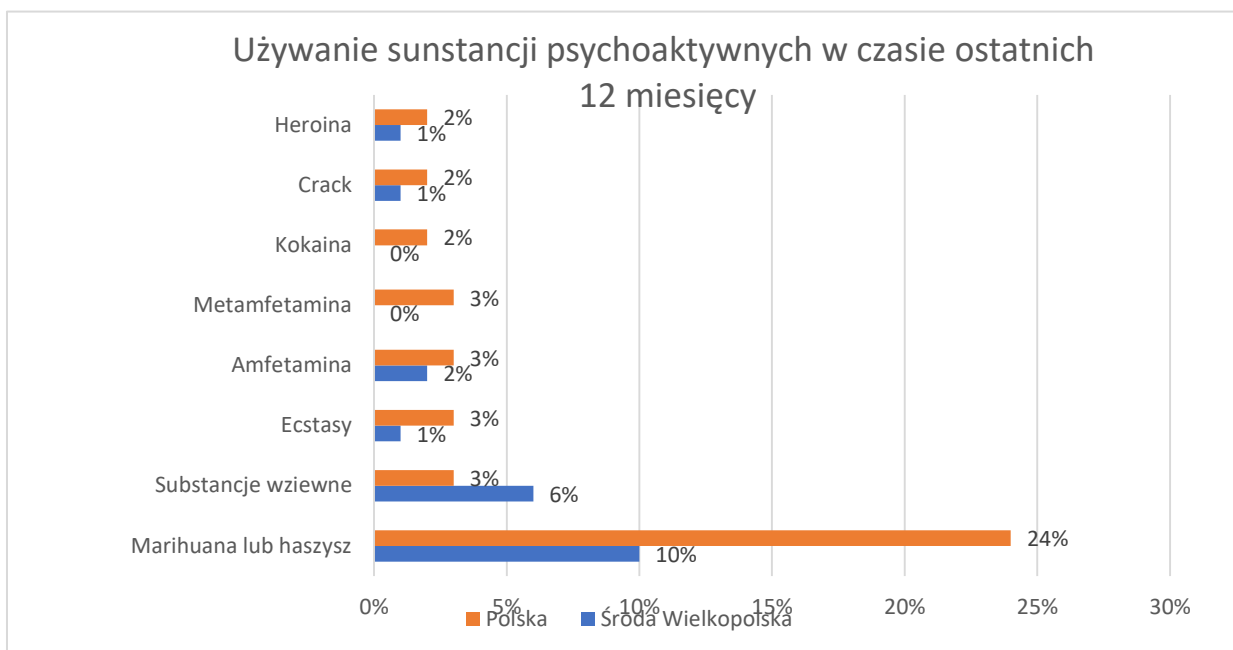
Porównanie wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu Gminy Środa Wielkopolska z wynikami badania ESPAD przeprowadzonego na próbie ogólnopolskiej w 2024 roku.

Celem przeprowadzenia ankiety było głównie zbadanie zjawiska natężenia korzystania przez uczniów z substancji psychoaktywnych, w tym: napojów alkoholowych, papierosów, narkotyków, leków i substancji wziewnych, dopalaczy a następnie porównania głównych wyników z wynikami próby ogólnopolskiej badania ESPAD 2024.

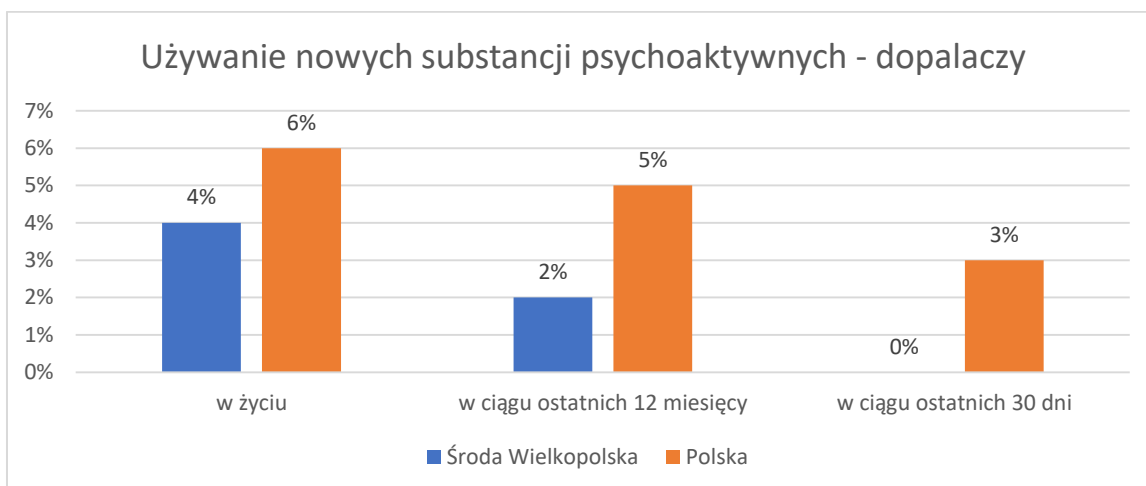
Badaniami objęto uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu Gminy Środa Wielkopolska. Łącznie ankiety wypełniło 361 uczniów, wśród których znalazło się 158 kobiet oraz 203 mężczyzn.

Dane pokazują, że młodzież z Gminy Środa Wielkopolska znacznie rzadziej sięgała po nowe substancje psychoaktywne w porównaniu do krajowych wyników.

ESPAD – PODSUMOWANIE

Picie napojów alkoholowych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu Gminy Środa Wielkopolska jest na wyraźnie niższym poziomie w porównaniu z wynikami młodzieży ogólnopolskiej. Uczniowie z Gminy Środa Wielkopolska nie tylko rzadziej sięgają po alkohol, ale także częściej ograniczają się do napojów o niższej zawartości alkoholu. Silne upicia oraz nadmierne picie (powyżej 5 drinków przy jednej okazji) występowały rzadziej niż średnio w kraju, co potwierdza pozytywny trend w zakresie kultury spożycia alkoholu.

Podobnie pozytywne zjawisko obserwujemy w zakresie palenia papierosów – młodzież z Gminy Środa Wielkopolska rzadziej paliła zarówno tytoń tradycyjny, jak i używała e-papierosów w porównaniu do średniej ogólnopolskiej. Widać wyraźną tendencję do ograniczania tych ryzykownych zachowań wśród lokalnej młodzieży.

Jednak mimo tych korzystnych wyników dotyczących alkoholu i tytoniu, pojawiają się pewne sygnały niepokojące. Uczniowie z Gminy Środa Wielkopolska wykazywali problemy związane z używaniem substancji wziewnych oraz leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza, choć w zakresie innych substancji psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy) wyniki były na ogół niższe niż w skali kraju.

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Gminy Środa Wielkopolska

- W opinii mieszkańców Gminy Środa Wielkopolska najistotniejszymi problemami społecznymi są zanieczyszczenie powietrza – smog (63%), zaburzenia odżywiania (44%) oraz uzależnienie od narkotyków (41%).
- Z kolei w kwestii zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi w ich środowisku są: alkoholizm (36%), sieciholizm (32%) oraz pracoholizm (32%).
- Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Środa Wielkopolska 6% z respondentów zna osobiście lub ze słyszenia osoby doznające przemocy w rodzinie, a 49% ma podejrzenia, że może do tego dochodzić.
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu mieszkańcy Gminy Środa Wielkopolska odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o umiarkowanym stopniu ryzyka – większość badanych z rozważą spożywa alkohol – najczęściej kilka razy w miesiącu (46%), wypijając przy tym umiarkowane ilości alkoholu (3-4 porcje: 57%, 5-6 porcji: 26%).

- 13% badanych uważa, że w najbliższej okolicy znajdują się zbyt duża liczba punktów, gdzie można nabyć alkohol, a dla 80% jest tych miejsc odpowiednia ilość.
- 34% respondentów uważa osoby pijące alkohol za zagrażające bezpieczeństwu w lokalnym środowisku, a 63% badanych mieszkańców nie zna miejsc do których po pomoc może zgłosić się osoba uzależniona od alkoholu.
- Palenie wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Środa Wielkopolska nie jest popularnym nałogiem – 60% z badanych deklaruje, że nie pali wyrobów tytoniowych, a łącznie 22% badanych pali regularnie papierosy lub e-papierosy, 18% robi to okazjonalnie.
- 9% z badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 91% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze.
- Jak wynika z przeprowadzonych badań 83% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych. Badani wskazali na potrzebę organizacji: warsztatów profilaktycznych dla uczniów (35%), wsparcia psychologicznego dla rodzin (26%), otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (23%), udziału w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (11%) oraz pomocy w integracji dzieci (5%).

Dzieci i młodzież szkolna

- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Środa Wielkopolska jest obecne. 5% uczniów klas 4-6 oraz 9% klas 7-8 deklaruje, że ma za sobą inicjację alkoholową. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia oraz zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 9% młodszych i 16% starszych uczniów. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów,

którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego oraz namowa znajomych. Jednocześnie, niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- Jak wynika z badań problem zażywania substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy dopalacze jest obecny wśród uczniów szkół podstawowych Gminy Środa Wielkopolska. 3% uczniów klas 4-6 oraz 6% klas 7-8 deklaruje, że ma za sobą inicjację narkotykową. Ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Należy zwrócić uwagę na obniżający się wiek osób sięgających po napoje energetyzujące, które stanowią duże obciążenie zdrowotne dla młodego organizmu. 8% uczniów klas SP 4-6 oraz 22% uczniów SP 7-8 jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej, 14% uczniów z młodszej grupy oraz 36% uczniów starszych deklaruje, że pije napoje energetyczne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób najczęściej – do 4 godzin dziennie (SP 4-6: 26%; SP 7-8: 20%). Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach i wypełnieniu obowiązków są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej). Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały

okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemu przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

- Uczniowie przyznają, że doświadczają agresji słownej. Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy.

3. Analiza sytuacji Gminy Środa Wielkopolska na podstawie zaprezentowanych w diagnozie danych

MOCNE STRONY

- Stabilna struktura ludnościowa – mimo niewielkiego spadku liczby mieszkańców, gmina nadal utrzymuje silną grupę w wieku produkcyjnym.
- Dobrze rozwinięta sieć świetlic – 8 placówek z 16 wychowawcami wspiera 155 dzieci, sprzyjając profilaktyce i integracji.
- Wysoka świadomość sprzedawców alkoholu – 100% przestrzega zakazu sprzedaży nieletnim.
- Wzrost znaczenia poradnictwa – 792 osoby skorzystały z porad w OPS w 2024 r.
- Aktywność GKRPA – rosnąca liczba wniosków o leczenie odwykowe i rozpoczętych postępowań.
- Stała liczba szkoleń członków komisji – po 3 w 2023 i 2024 roku.
- Niska skala inicjacji substancji psychoaktywnych wśród młodzieży w porównaniu do kraju.
- Pozytywny klimat szkolny – dobre relacje uczniów z nauczycielami, rówieśnikami i rodzicami.

SŁABE STRONY

- Wzrost liczby dzieci doświadczających przemocy domowej – 49 w 2024 roku.

- Niewystarczające działania wobec osób stosujących przemoc domową – tylko 3 osoby skierowane na programy korekcyjne.
- 63% mieszkańców nie zna miejsc pomocy dla osób uzależnionych.
- Wysokie obciążenie służb społecznych i porządkowych.
- 107 punktów sprzedaży alkoholu w 2024 roku – wysoka dostępność.
- Wysoka liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi – 386 przypadków w 2024 r.

SZANSE

- Rozszerzenie współpracy międzyinstytucjonalnej (OPS, szkoły, Policja, NGO).
- Zwiększenie dostępności usług terapeutycznych – szczególnie dla dzieci i rodzin.
- Edukacja nt. uzależnień behawioralnych i ograniczenia używania energodrinków.
- Wzmacnianie świetlic jako lokalnych centrów profilaktyki.
- Wysoka gotowość mieszkańców do udziału w działaniach wspierających (83%).
- Prowadzenie kampanii informacyjnych nt. dostępnych form pomocy.
- Zwiększenie roli Zespołu Interdyscyplinarnego – lepsza diagnoza i integracja działań.

ZAGROŻENIA

- Wzrost przestępstw rodzinnych – 128 przypadków znęcania i 138 grózb karalnych w 2024.
- Wysoka liczba interwencji Policji – 126 w 2024 roku.
- Zakłócanie porządku publicznego – 78 przypadków w 2024 r.
- Nasilająca się przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc.
- Malejąca liczba zakończonych postępowań wobec osób stosujących przemoc domową.

PODSUMOWANIE

Gmina Środa Wielkopolska posiada solidne podstawy do prowadzenia skutecznej polityki profilaktycznej i społecznej. Mocne strony to aktywność instytucji, pozytywna atmosfera w szkołach, zaangażowanie mieszkańców oraz rosnąca świadomość społeczna. Jednak wzrost przemocy domowej, niedostateczne działania wobec osób stosujących przemoc domową, wysokie obciążenie służb oraz brak danych i kontroli w niektórych obszarach stanowią

poważne wyzwania. Konieczne są zintegrowane działania profilaktyczne, wzmocnienie wsparcia psychologicznego oraz rozwój współpracy lokalnych instytucji.

4. Analiza badanych problemów oraz cele Programu

Analiza badanych problemów oraz cele możliwe do osiągnięcia

Problemy wynikające z diagnozy (analiza każdego problemu wynikającego z diagnozy)	Cele możliwe do osiągnięcia (każdy problem ma opisane cele)
Wśród uczniów szkół podstawowych są osoby przyznające się do incydentów spożycia alkoholu oraz mające za sobą inicjację alkoholową.	<u>Cel główny:</u> ograniczenie liczby pijących nieletnich <u>Cel szczegółowy:</u> zapewnienie udziału w programach rekomendowanych
Młodzi ludzie są zdania, że na terenie Środy Wielkopolskiej alkohol jest łatwo dostępny dla nieletnich.	<u>Cel główny:</u> ograniczenie możliwości zakupu alkoholu przez nieletnich <u>Cel szczegółowy:</u> zapewnienie osobom handlującym alkoholem udziału w szkoleniu
Dorośli zwracają uwagę na problem picia alkoholu przez młodzież.	<u>Cel główny:</u> ograniczenie liczby pijących nieletnich <u>Cel szczegółowy:</u> zapewnienie udziału w programach rekomendowanych w zakresie profilaktyki uniwersalnej i selektywnej
Choć liczba zatrzymanych kierujących pojazdami pod wpływem napojów alkoholowych zmalała, nadal jest wysoki stopień popełnianych wykroczeń i przestępstw pod wpływem alkoholu.	<u>Cel główny:</u> ograniczenie liczby nietrzeźwych kierujących pojazdami <u>Cele szczegółowe:</u> Zwiększenie wiedzy uczestników kursów szkolenia kierowców nt. uzależnień poprzez przekazanie materiałów informacyjno-edukacyjnych ośrodkom szkoleniowym - zapewnienie udziału w programach korekcyjnych dla kierowców
Z badań wynika, że młodzież zna w swoim otoczeniu osoby, które zażywają narkotyki	<u>Cel główny:</u> zwiększenie wiedzy na temat zagrożeń uzależnieniem od narkotyków wśród uczniów <u>Cel szczegółowy:</u> - zapewnienie udziału uczniów w programach profilaktycznych - zapewnienie udziału rodziców w warsztatach

Niewielki procent ankietowanych miało w swoim życiu kontakt z substancjami odurzającymi.	<u>Cel główny:</u> ograniczenie możliwości kontaktu z substancjami psychoaktywnymi <u>Cele szczegółowe:</u> zapewnienie udziału w w programach i kampaniach społecznych nt. szkodliwości zażywania narkotyków
W opinii społeczności lokalnej badani dorośli deklarują, że znają osoby, które doznają przemocy domowej od osób najbliższych.	<u>Cel główny:</u> ograniczenie przypadków przemocy w rodzinie <u>Cele szczegółowe:</u> - zapewnienie dostępu do programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc - zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej dla osób stosujących przemoc - zwiększenie kompetencji członków grup roboczych w zakresie pracy z osobami doznającymi przemocy i stosującymi przemoc w rodzinie
Ankietowana młodzież oświadcza, że doświadcza lub doświadczyła przemocy rówieśniczej.	<u>Cel główny:</u> ograniczenie przypadków przemocy rówieśniczej <u>Cele szczegółowe:</u> - zapewnienie udziału w programach profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy rówieśniczej - zapewnienie uczniom doznającym przemocy rówieśniczej możliwości korzystania z pomocy psychologicznej - przeprowadzenie kampanii społecznej dla sprawców przemocy w celu motywowania do zmiany zachowania

5. Harmonogram realizacji zadań

A. Zadania realizowane z Narodowego Programu Zdrowia na lata 2026-2029, w ramach celu operacyjnego 2 - Profilaktyka uzależnień.

W wykazie zadań służących realizacji tego celu znajdują się zadania regulacyjne w części: Uzależnienie od alkoholu p. 4 „Zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu”. Są to wskazania dla samorządów gminnych w zakresie zmniejszania dostępności fizycznej, które stanowią obowiązek wynikający również z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Badania ostatnich dziesięcioleci przyniosły wiele wyników dokumentujących **silną zależność między poziomem konsumpcji alkoholu, a wieloma problemami zdrowia i porządku publicznego**. Alkohol powoduje wiele komplikacji zdrowotnych, takich jak zaburzenia psychiczne i behawioralne związane z alkoholem, nowotwory, zatrucia, alkoholową marskość wątroby, choroby serca i inne groźne choroby. Konsumpcja alkoholu związana jest również z zakłóceniami porządku publicznego i przemocą w rodzinie. Jest wiele badań, które pokazują, że dostępność alkoholu ma kluczowe znaczenie dla wielkości konsumpcji. **Wzrost liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych, przedłużenie godzin ich otwarcia, samoobsługa, prowadzą do wzrostu konsumpcji, natomiast ograniczenie dostępności – do jej spadku.** Dostępność ma więc wpływ na wielkość konsumpcji, a ta z kolei na rozpowszechnienie problemów społecznych.

Z analizy danych zebranych na potrzeby konstruowania niniejszego Programu wynika, że dostępność alkoholu w gminie Środa Wielkopolska jest bardzo duża. Powołując się na zapis art. 12. ust.7 ustawy cyt.: „**Maksymalna liczba zezwoleń, o której mowa w ust. 1, usytuowanie miejsc sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych oraz godziny sprzedaży napojów alkoholowych uwzględniają postanowienia gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych**”.

Lp.	Sugerowane działania w zakresie ograniczenia dostępności alkoholu w Gminie Środa Wielkopolska
1.	Obniżenie liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pozostających poza obiegiem prawnym (niewykorzystanych).
2.	Ograniczenie godzin nocnej sprzedaży napojów alkoholowych w placówkach detalicznych (sklepy, w tym na stacjach paliw).

B. Zadania realizowane w ramach ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.

Lp.	ZADANIE	WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ			REALIZATOR
			Wartość początkowa 2026r.	Wartość Docelowa 2029	
1.	Prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin (PK) <u>Adresaci zadania:</u> osoby uzależnione, współuzależnione mieszkańcy Gminy	Liczba prowadzonych PK	1	1	Konsultanci PK
2.	Dofinansowanie zadań w zakresie leczenia odwykowego, nieobjętych kontraktem NFZ dla osób i rodzin z problemem alkoholowym i przemocą domową <u>Adresaci zadania:</u> pacjenci z terenu Gminy	Liczba placówek	1	1	Placówki leczenia uzależnień

2. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Lp.	ZADANIE	WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ			REALIZATOR
			Wartość początkowa 2026r	Wartość docelowa 2029r	
1.	Realizacja programów/warsztatów w zakresie współuzależnienia <u>Adresaci zadania:</u> dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe współuzależnione	Liczba zrealizowanych programów	1	4	Terapeutapsycholog Realizator programu
2.	Organizowanie programów i zajęć opiekuńczo – wychowawczych oraz socjoterapeutycznych dla	Liczba programów	1	4	Instruktorprogramu

	dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz przemocą domową w świetlicach, <u>Adresaci zadania:</u> dzieci i młodzież				
3.	Organizacja półkolonii, obozów profilaktycznych i innych form wypoczynku i spędzania wolnego czasu. <u>Adresaci zadania:</u> dzieci, młodzież,	Liczba zorganizowanych form wypoczynku	1	4	WOKiS Urząd Miejski Realizator zajęć/fom wypoczynku
4.	Organizowanie programów dla członków rodzin dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych <u>Adresaci zadania:</u> członkowie rodzin dzieci objętych programami	Liczba programów	1	4	Realizatorzy programów
5.	Finansowanie kosztów związanych z wykonywaniem napraw, remontów, modernizacją i ogrzewaniem obiektów, w których realizowany jest program oraz zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym bądź zagrożonych uzależnieniem oraz przemocą domową <u>Adresaci zadania:</u> dzieci i młodzież	Liczba obiektów	1	4	WOKiS Urząd Miejski
6.	Dokonywanie zakupów i przedsięwzięć inwestycyjnych na potrzeby realizacji działań ujętych w pkt 2. 1-5”	Liczba przedsięwzięć			WOKiS Urząd Miejski

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Lp.	ZADANIE	WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ			REALIZA-TOR
			Wartość początkowa 2026r.	Wartość końcowa 2029r.	
1.	Realizacja projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych w tym programów profilaktyki uniwersalnej. <u>Adresaci zadania:</u> Dzieci i młodzież uczęszczająca do szkół prowadzonych przez Gminę	Liczba zrealizowanych programów,	1	4	Urząd Miejski Instruktorzy programu profilaktyki, nauczyciele z kwalifikacjami
		Liczba osób uczestniczących			
2.	Upowszechnienie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, poprzez szkolenia dla uczniów, nauczycieli, rodziców <u>Adresaci zadania:</u> Dzieci i młodzież uczęszczająca do szkół	Liczba szkół i placówek, w których będą realizowane programy,	1	4	Osoby o potwierdzonych kwalifikacjach
		liczba osób uczestniczących			
3.	Realizacja programów profilaktycznych, w szczególności rekomendowanych z zakresu profilaktyki uniwersalnej <u>Adresaci zadania:</u> uczniowie, rodzice, nauczyciele	Liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi, minimum 1 program w danym roku kalendarzowym; liczba osób przeszkolonych do realizacji profilaktycznych programów.			Instruktorzy programów rekomendowanych Nauczyciele
4.	Realizacja działań profilaktycznych, w tym z elementami pozalekcyjnych zajęć	Liczba osób uczestniczących w zajęciach.	1	4	Osoby o potwierdzonych kwalifikacjach

	sportowych dla dzieci i młodzieży, <u>Adresaci zadania:</u> uczniowie szkół, rodzice, mieszkańcy Gminy				
5.	Realizacja szkoleń, konferencji, debat w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w tym behawioralnych <u>Adresaci zadania:</u> członkowie GKRPA, sprzedawcy napojów alkoholowych, pracownicy podmiotów działających w obszarze uzależnień, wychowawcy placówek wsparcia dziennego, świetlic opiekuńczo-wychowawczych oraz inne osoby realizujące Program	Liczba osób objętych działaniami profilaktycznym i edukacyjnymi.	1	4	Osoby o potwierdzonych kwalifikacjach
6.	Upowszechnianie wiedzy nt. spektrum problemów zaburzeń alkoholowych (FASD), w tym edukacja młodzieży szkolnej, przedstawicieli różnych grup zawodowych, społeczności lokalnej <u>Adresaci zadania:</u> przedstawiciele różnych grup zawodowych, młodzież szkolna, mieszkańcy Gminy	Liczba szkoleń, wykładów, kampanii, programów dla osób dorosłych, młodzieży	1	4	Edukator FASD
7.	Udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych w szczególności adresowanych do dzieci, młodzieży szkolnej oraz rodziców (organizacja i finansowanie na szczeblu lokalnym) <u>Adresaci zadania:</u> mieszkańcy Gminy, w szczególności dzieci i młodzież szkolna	Liczba materiałów informacyjno-edukacyjnych przekazanych szkołom, instytucjom pomocowym, organizacjom pozarządowym.	1	4	WOKiS Urząd Miejski
8.	Organizowanie oraz wspieranie działań	Liczba przeprowadzonych	1	4	GKRPA, Policja Organizacje

	mających na celu przeciwdziałanie nietrzeźwości na drogach oraz w miejscach publicznych, w tym działania edukacyjne <u>Adresaci zadania:</u> <u>młodzież szkół średnich,</u> <u>szkoły nauki jazdy,</u> <u>mieszkańcy Gminy</u>	działań, przekazanych materiałów edukacyjnych.			pozarządowe
9.	Organizowanie i finansowanie dożywiania dzieci z rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu bądź zagrożonych uzależnieniem oraz przemocą domową uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych. <u>Adresaci zadania:</u> dzieci i młodzież	Liczba programów, minimum 1 program w danym roku kalendarzowym; liczba uczestników.	1	1	Wychowawcy z odpowiednimi kwalifikacjami, WOKiS, Urząd Miejski

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień

Lp.	ZADANIE	WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ			REALIZATOR
			Wartość pierwotna 2026r.	Wartość docelowa 2029r.	
1.	Wspieranie działalności stowarzyszeń, organizacji i osób fizycznych w zakresie: - prowadzenia i finansowania obsługi telefonu zaufania - prowadzenia Klubu Abstynenta, w tym: koszty eksploatacyjne zajmowanego lokalu, wynagrodzenie gospodarza Klubu - organizacji szkoleń, warsztatów, spotkań trzeźwościowo-integracyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu oraz współuzależnionych, wzmacniający proces zdrowienia z choroby alkoholowej <u>Adresaci zadania:</u> mieszkańcy Gminy	liczba wspartych organizacji	1	1	WOKiS Urząd Miejski Organizacje pozarządowe
		Liczba prowadzonych telefonów	1	1	
		Liczba przeprowadzonych szkoleń/spotkań	1	4	

5. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Lp.	ZADANIE	WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ			REALIZATOR
			Wartość Początkowa 2026r.	Wartość docelowa 2029r.	
1.	Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie uczestnictwa osób uzależnionych w Centrum Integracji Społecznej/Klubie Integracji Społecznej <u>Adresaci zadania:</u> mieszkańcy Gminy	Liczba uczestników zajęć	0	1	WOKiS Urząd Miejski Organizacje pozarządowe

6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy (zakaz reklamy i sprzedaży alkoholu nieletnim) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

Zadanie to oznacza, iż w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych oraz zakazu sprzedaży alkoholu niepełnoletnim lub nietrzeźwym, sprzedaży pod zastaw i na kredyt, gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem jako oskarżyciel publiczny, czyli występować bezpośrednio do sądu z aktem oskarżenia. Najpopularniejszą formą działań gmin w omawianym zakresie jest zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 43 lub art. 45 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.⁵⁾

Lp.	ZADANIE	WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ			REALIZATOR
			Wartość początkowa 2026r.	Wartość docelowa 2029r.	

⁵⁾ Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku, PARPA Warszawa 2020.

1.	Interwencje i kontrole w zakresie przestrzegania zasad i warunków wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych <u>Adresaci zadania:</u> przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba interwencji Liczba przeprowadzonych kontroli	2	8	Urząd Miejski Referat Działalności Gospodarczej GKRPA Straż Miejska
2	Organizowanie szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży i sprzedawców napojów alkoholowych <u>Adresaci zadania:</u> przedsiębiorcy i sprzedawcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	1	4	Instruktorzy ds. szkoleń dla sprzedawców GKRPA
3.	Podejmowanie interwencji spowodowanych zakłócaniem porządku publicznego przez osoby nietrzeźwe lub będące pod wpływem substancji psychoaktywnych, lub będących sprawcami przemocy <u>Adresaci zadania:</u> mieszkańcy Gminy	Liczba interwencji			Komenda Powiatowa Policji/ Straż Miejska

7. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Środzie Wielkopolskiej

Lp.	ZADANIE	WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ			REALIZATOR
			Wartość początkowa 2026r.	Wartość docelowa 2029r.	
1.	Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu wobec osób uzależnionych od alkoholu, w tym kierowane do biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia. <u>Adresaci zadania:</u> osoby wnioskowane do procedury	Liczba przyjętych wniosków	12	30	GKRPA
		Liczbę osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	6	20	
		Liczba osób, które zostały skierowane na badanie przez	12	20	

		biegłych			
		Liczba wniosków skierowanych do sądu	12	20	
2.	Opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. <u>Adresaci zadania:</u> przedsiębiorcy ubiegający się o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie alkoholu	Liczba zaopiniowanych wniosków	15	45	GKRPA
3.	Udział członków komisji w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego i grupie diagnostyczno-pomocowej ds. przeciwdziałania przemocy domowej. <u>Adresaci zadania:</u> osoby zgłoszone do procedury Niebieskiej Karty	Liczba posiedzeń ZI oraz grup diagnostyczno-pomocowych, w których uczestniczyli członkowie gminnych komisji	4	8	GKRPA

W realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2026-2029 uczestniczyć będą następujące podmioty:

1. Urząd Miejski w Środzie Wielkopolskiej
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Środzie Wielkopolskiej
3. Ośrodek Pomocy Społecznej w Środzie Wielkopolskiej
 - Zespół Interdyscyplinarny
 - Placówka wsparcia dziennego „Kompas”
4. Placówki oświatowe
5. Organizacje pozarządowe
6. Stowarzyszenie „Nowe Życie” w Środzie Wielkopolskiej
7. Instytucje powiatowe, zapewniające specjalistyczną pomoc mieszkańcom gminy:
 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Środzie Wielkopolskiej
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Wielkopolskiej
8. Placówki służby zdrowia
9. Straż Miejska w Środzie Wielkopolskiej
10. Komenda Powiatowa Policji w Środzie Wielkopolskiej.
11. Inne podmioty działające w sferze przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej.

6. Koordynowanie zadań Programu

Koordynatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest Urząd Miejski w Środzie Wielkopolskiej a jego realizację koordynuje Wydział Oświaty, Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Środzie Wielkopolskiej.

7. Finansowanie zadań Programu

1. Źródłem finansowania zadań Programu są środki finansowe wnoszone z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Wysokość środków finansowych na realizację Programu na dany rok kalendarzowy uchwala Rada Miejska w Środzie Wielkopolskiej w uchwale budżetowej.
3. Odrębne źródło finansowania zadań Programu mogą stanowić środki zewnętrzne, w tym środki z funduszy Unii Europejskiej.

4. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Środzie Wielkopolskiej :

1) ustala się wynagrodzenie dla członków Komisji za udział w posiedzeniu :

- dla Przewodniczącego Komisji : 250,00 zł(słownie: dwieście pięćdziesiąt zł 00/100złotych)

- dla pozostałych członków Komisji : 200,00 zł(słownie: sto dwieście zł 00/100złotych)

2) wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie podpisanego przez Przewodniczącego Komisji zestawienia liczby odbytych posiedzeń wraz z listami obecności,

3) członkowie Komisji otrzymują diety, zwrot kosztów przejazdów i noclegów z tytułu wyjazdów na szkolenia, kursy, konferencje oraz zwrot kosztów przejazdów w związku z wykonywanymi zadaniami na zasadach obowiązujących — przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

8. Ewaluacja realizacji zadań programu

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, w oparciu o analizę założonych wskaźników, ocenianych w miarę potrzeb. Będzie miała charakter praktyczny - dane będą analizowane w celu dostarczania wniosków i rekomendacji praktycznie użytecznych dla władz lokalnych, jak również dla osób zawodowo i społecznie zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej. Ewaluacja pozwoli na uściślenie współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację tego Programu. Monitorowanie sytuacji występujących zagrożeń w środowisku lokalnym jest podstawą do właściwego rozeznania skali problemów uzależnień i przemocy domowej w Gminie Środa Wielkopolska, a w konsekwencji do planowania działań profilaktycznych adekwatnie do potrzeb, na kolejne lata obowiązywania tego Programu. Monitorowanie stanu tych problemów będzie odbywało się we współpracy z realizatorami programu.

Wydział Oświaty, Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Środzie Wielkopolskiej przygotowuje raport z wykonania w danym roku Programu i efektów jego realizacji, który Burmistrz przedkładać będzie Radzie Miejskiej w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

9. Materiały źródłowe

1. Sierosławski J. Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r. ESPAD 2024. Warszawa 2024.
2. J. Moskalewicz, J. Sierosławski, K. Dąbrowska, *Dostępność fizyczna alkoholu a szkody zdrowotne*, „Alkoholizm i narkomania”, tom 18, nr 4/2005.
3. Budowa gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z wykorzystaniem metody drzewa problemów – drzewa celów. Katarzyna Łukowska, Katarzyna Okulicz-Kozaryn, Fundacja ETOH, Warszawa 2016.
4. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2025 roku, PARPA Warszawa 2024.
5. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642).
6. Problemy związane z dostępnością alkoholu – środowiskowe metody zapobiegania, Świat Problemów 2001.
7. Nowoczesne zarządzanie projektami, redakcja naukowa Michał Trocki ,PWE Warszawa 2012
8. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Środa Wielkopolska 2025.

Uzasadnienie

**do uchwały Nr XX/239/2025 Rady Miejskiej w Środzie Wielkopolskiej
z dnia 27 listopada 2025 roku**

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2026 – 2029

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką uzależnień, rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii i innym uzależnieniom, a także przeciwdziałaniem przemocy domowej należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań zgodnie z zapisem art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.), prowadzona jest w oparciu o gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2026-2029 stanowi kontynuację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2022 – 2025 przyjętego uchwałą Nr XLVI/620/2022 Rady Miejskiej w Środzie Wielkopolskiej z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2022 – 2025 oraz uchwałą Nr XLVIII/653/2022 Rady Miejskiej w Środzie Wielkopolskiej z dnia 26 maja 2022 r. zmieniającą uchwałę w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Środa Wielkopolska na lata 2022 – 2025.

Dla zapewnienia ciągłości działań w obszarze profilaktyki uzależnień w Gminie Środa Wielkopolska zachodzi konieczność podjęcia przedmiotowej uchwały.